

KUD: 373.5(05)

PERCEPTIMET E NXËNËSVE DHE MËSIMDHËNËSVE PËR TEKSTET DHE MATERIALET MËSIMORE QË PËRDOREN NË SHKOLLAT PROFESIONALE

Arbnesha Mexhuani

Hulumtuese për arsimin në distancë

E-mail: arbnesha.mexhuani@gmail.com

Skender Mekolli

Hulumtues për arsim të përgjithshëm

E-mail: skender.mekolli@gmail.com

Abstrakt

Ndër problemet e ngritura vazhdimisht në fushën e arsimit dhe aftësimit profesional janë përdorimi dhe cilësia e teksteve dhe materialeve mësimore për shumicën e profileve në shkollat profesionale. Qëllimi i studimit ishte të analizojë gjendjen aktuale të shkollave profesionale nga perspektiva e mësimdhënësve dhe nxënësve në lidhje me pajisjen, përdorimin dhe cilësinë e teksteve dhe materialeve mësimore aktuale të lëndëve profesionale, si dhe të identifikojë kërkesat dhe sfidat i që hasin mësimdhënësit dhe nxënësit gjatë përdorimit të teksteve dhe materialeve fizike dhe digjitale.

Në këtë studim është përdorur qasja hulumtuese e përzier (sasiore dhe cilësore). Mostra përbëhet nga 18 mësimdhënës të profileve të ndryshme të shkollave profesionale dhe 150 nxënës. Studimi është realizuar në të gjitha shkollat profesionale (tetë) të komunës së Prishtinës. Mostra është përzgjedhur në mënyrë të qëllimshme në shkollat profesionale, pasi ky grup përfaqëson në mënyrë të drejtpërdrejtë qëllimin e hulumtimit. Mësimdhënësit dhe nxënësit brenda këtyre shkollave janë përzgjedhur rastësisht, për të garantuar një mostër që reflekton realisht situatën në këto institucione.

Për mbledhjen e të dhënave sasiore nga nxënësit është përdorur pyetësori, ndërsa për mbledhjen e të dhënave cilësore është përdorur intervista gjysmë e strukturuar me 18 mësimdhënës dhe përmes kësaj qasjeje janë identifikuar llojet e teksteve dhe materialeve fizike dhe digjitale që përdorin mësimdhënësit dhe nxënësit e shkollave profesionale, si dhe sfidat dhe kërkesat që kanë hasur mësimdhënësit dhe nxënësit gjatë përdorimit të tyre.

Rezultatet tregojnë se ka shumë pak tekste dhe materiale mësimore për lëndët profesionale, po ashtu cilësia e materialeve që posedojnë vlerësohet si ulët për shkak të përmbajtjes së vjetruar dhe mungesës së përshtatjes me planprogramin. Një pjesë e konsiderueshme e nxënësve dhe mësimeve përdorin materiale alternative digjitale nga interneti (YouTube, ChatGPT), për të kompensuar mungesën e literaturës adekuate.

Rekomandohet përgatitja e teksteve shkollare të përshtatura me realitetin lokal dhe planprogramet e arsimit profesional, mbështetja e shkollave për zhvillimin e materialeve digjitale cilësore, trajnimi i mësimeve për hartimin e teksteve dhe materialeve mësimore cilësore, si dhe aftësimi i tyre për implementimin e teksteve mësimore në mësim. Duke pasur parasysh mungesën e një strategjie arsimore të krahasueshme me vendet e BE-së, rekomandohet që institucionet përgjegjëse të miratojnë një strategji sektoriale që do të udhëheqë zhvillimin dhe përmirësimin e arsimit profesional në nivel kombëtar.

Fjalët kyçe: *arsimi profesional, cilësia e materialeve, materiale digjitale, materiale mësimore, strategjia arsimore, tekstet mësimore*

Students' and teachers' perceptions of textbooks and teaching materials used in vocational schools

Abstract

Among the problems constantly raised in the field of vocational education and training is the use and quality of textbooks and teaching materials for most profiles in vocational schools. The purpose of the study was to analyze the current situation of vocational schools from the perspective of teachers and students in relation to the provision, use and quality of current textbooks and teaching materials for vocational subjects, as well as to identify the demands and challenges that teachers and students face when using physical and digital textbooks and materials.

This study used a mixed research approach (quantitative and qualitative). The sample consists of 18 teachers of different profiles of vocational schools and 150 students. The study was conducted in all (eight) vocational schools in the municipality of Prishtina. The sample was deliberately selected in vocational schools as this group directly represents the purpose of the research. Teachers and students within these schools were randomly selected to guarantee a sample that truly reflects the situation in these institutions.

A questionnaire was used to collect quantitative data from students, while a semi-structured interview with 18 teachers was used to collect qualitative data. Through this approach, the types of textbooks and physical and digital materials used by teachers and students of vocational schools were identified, as well as the challenges and requirements that teachers and students encountered during their use.

The results show that there are very few textbooks and teaching materials for vocational subjects, and the quality of the materials they possess is assessed as low due to outdated content and lack of adaptation to the curriculum. A significant portion of students and teachers use alternative digital materials from the internet (YouTube, ChatGPT) to compensate for the lack of adequate literature.

It is recommended to prepare textbooks adapted to the local reality and vocational education curricula, support schools in the development of quality digital materials, train teachers in the design of quality textbooks and teaching materials, as well as train them in the implementation of textbooks in teaching. Given the lack of an educational strategy comparable to EU countries, it is recommended that the responsible institutions adopt a sectoral strategy that will guide the development and improvement of vocational education at the national level.

Keywords: vocational education, quality of materials, digital materials, teaching materials, educational strategy, textbooks.

1. Hyrje

Arsimi profesional ka një rol të rëndësishëm në zhvillimin e aftësive dhe kompetencave që janë të nevojshme për integrimin e të rinjve në tregun e punës. Shkollat profesionale, si institucione që ofrojnë mundësi arsimimi për nxënësit që synojnë të hyjnë në profesione të caktuara, e kanë përgjegjësinë e krijimit të kushteve të nevojshme për përvetësimin e njohurive dhe aftësive të specializuara.

Një nga faktorët kryesor për arritjen e këtij qëllimi janë tekstet dhe materialet mësimore të përshtatshme dhe të përditësuara, të cilat ndihmojnë në zhvillimin e procesit mësimor dhe në përgatitjen e nxënësve për detyrat dhe sfidat e profesionit të tyre.

Në shkollat profesionale të Kosovës, mësimdhënësit dhe nxënësit janë duke u përballur me mungesë të teksteve dhe materialeve mësimore për lëndët profesionale. Është me rëndësi të theksohet se Ministria e Arsimit, e Shkencës, e Teknologjisë dhe e Inovacionit për shkollat profesionale ka aprovuar tekstet shkollore për lëndët e përgjithshme, të cilat mbështeten në kërkesat e kurrikulës, mirëpo ka mungesë të teksteve dhe materialeve mësimore për lëndët e praktikës profesionale, për profile të ndryshme.

Sipas Strategjisë së Arsimit, aktualisht një numër i konsiderueshëm i kualifikimeve që ofrohen në shkollat profesionale nuk janë të bazuara mbi nevojat e tregut të punës, standardet e profesionit mungojnë për shumë profile, kurrikula për lëndët e përgjithshme nuk është e përditësuar, ndërsa vendimet për hapjen e profileve të caktuara merren pa ndonjë analizë të mirëfilltë të nevojave të tregut të punës (MASHT, 2022). Miratimi dhe fillimi i zbatimit të kurrikulave të reja është shtyrë me idenë që fillimisht të finalizohet dhe të miratohet Kurrikula Bërthamë për Arsimin dhe Aftësimin Profesional. Po ashtu, në Strategjinë e Arsimit 2022-2026 shtrohet nevoja edhe për zhvillimin e teksteve dhe materialeve fizike dhe digjitale, si një prej investimeve të domosdoshme që duhen ndërmarrë për të përmirësuar përshtatshmërinë e programeve shkollore me nevojat e tregut të punës (MASHT, 2022).

Duke u bazuar në këto probleme dhe në kërkesat e Strategjisë së Arsimit, në këtë hulumtim janë shqyrtuar aspekte të rëndësishme që lidhen me

pajisjen, përzgjedhjen, përditësimin, përshtatshmërinë dhe përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore fizike dhe digjitale (aktuale) me nevojat e nxënësve dhe me zhvillimet e fundit të teknologjisë. Përdorimi i teksteve dhe materialeve që janë të vjetra, përmbajtja e të cilave nuk përputhet me praktikën e tregut dhe mund të krijojë një hendek midis asaj që mësohet në shkollë dhe asaj që kërkohet në punë, duke rritur mundësitë për papunësi ose paaftësi të nxënësve për t'u integruar në treg.

Prandaj, ky studim ka për qëllim të ofrojë një analizë të thelluar të përdorimit të teksteve dhe materialeve mësimore në shkollat profesionale dhe të identifikojë praktikën më të mira që mund të kontribuojnë në përmirësimin e procesit arsimor. Përmes tij, synohet që të ofrohen rekomandime për zhvillimin dhe përdorimin e teksteve, materialeve dhe burimeve mësimore që janë të përshtatshme, efikase dhe të orientuara nga nevojat e nxënësve dhe të tregut të punës. Rezultatet e hulumtimit mund të ndikojnë në zhvillimin e politikave arsimore dhe përmirësimin e kushteve për mësimdhënie dhe mësimnxënie të shkollave profesionale.

2. Shqyrtimi i literaturës

Shqyrtimi i literaturës për tekstet dhe materialet mësimore që përdoren në shkollat profesionale synon të ofrojë një pasqyrë të qasjeve teorike dhe praktike që lidhen me zhvillimin, përdorimin dhe cilësinë e veçantë në lëndët profesionale të arsimit profesional.

Në studimin “Arsimi dhe aftësimi profesional në Kosovë: sfidat dhe mundësitë”, gjetjet kanë treguar se shkollave profesionale u mungojnë materialet për mësimdhënie dhe të nxënësve, gjë që pengon ofrimin e mësimdhënies cilësore dhe efektive (Aliu, Rraci & Bajrami, 2019). Një sfidë tjetër e identifikuar nga i njëjti studim për sektorin e AAP-së është se shumica e shkollave, me gjithë investimet e mëdha që janë bërë nga donatorët, shumë pak janë të pajisura me materialet e kërkuara. Këto materiale nuk janë të strukturuar e as nuk i janë nënshtruar procesit të verifikimit. Edhe pse kjo situatë po ndikon negativisht në cilësinë e arsimit që e ndjekin nxënësit e AAP, nuk është ndërmarrë asnjë iniciativë për adresimin e këtij problemi (Aliu, Rraci & Bajrami, 2019). Ndërsa, sipas

Raportit të Vlerësimit të PSAK 2017-2021 nga KEC (2021), gjatë viteve 2017-2019 janë hartuar materiale mësimore për disa profile, si Fisioterapi, Mekatronikë, Teknologji ushqimore, Bujqësi, Metalpunues, Mjekësi, Zhvillim i ndërmarrësisë, Instalues i ngrohjes, Dizajn mode dhe konstruksion. Në mungesë të materialeve mësimore për profile të tjera, mësimdhënësit janë detyruar të improvizojnë, duke përdorur kapituj nga tekste të gjimnazeve/universiteteve, skripta ose përmbledhje vetjake, dhe materiale tashmë të vjetërsuara.

Sipas Bajrami (2018), zhvillimi i materialeve mësimore dhe rishikimi i planeve dhe programeve të shkollave profesionale mbeten disa nga fushat kryesore në të cilat duhet të intervenohet. Po ashtu, në Strategjinë e Arsimit, respektivisht në planin e veprimit për vitet 2022-26, theksohet nevoja për zhvillim të një kurrikule bërthamë specifike të AAP-së, në përputhshmëri me KKK, dhe kërkesa për mbështetjen e mësimdhënësve dhe nxënësve përmes teksteve, materialeve mësimore (MASHT, 2022).

Sa i përket rëndësisë së teksteve dhe materialeve mësimore, Garinger (2022) thekson se në epokën e inteligjencës artificiale arsimi profesional ka shtruar kërkesa të reja, cilësia e teksteve dhe materialeve mësimore e garanton cilësinë e arsimit dhe ndikon drejtpërdrejt në procesin e mësimdhënies dhe nxënies dhe në zhvillimin e shkathtësive të nxënësve.

Në studimin „The use of textbook in teaching and learning process” gjetjet tregojnë se mësimdhënësit tekstin shkollor e konsiderojnë mjetin bazë në procesin mësimor, pasi që ofron njohuri dhe njëkohësisht mundëson zhvillimin e kompetencave, aftësive dhe vlerave të nxënësve (Herlinda, 2014).

Sipas Tomlinson (2018), në gjithë procesin e përzgjedhjes së teksteve dhe materialit mësimor, mësimdhënësit duhet të marrin një rol kyç për të raportuar mbi nevojat dhe interesat e nxënësve, sepse ata i kuptojnë më së miri nxënësit e tyre dhe për atë arsye ata edhe janë më të përshtatshmit për të hartuar tekste dhe për të zhvilluar materiale. Mirëpo, për fat të keq, mësimdhënësit nuk janë ata që po i hartojnë tekstet dhe materialet mësimore dhe, sipas tij, është e rëndësishme që për nxënësit e shkollave profesionale të ketë libra dhe materiale mësimore vendase dhe të huaja.

Studiuesit Thi & Le (2015) theksojnë se nxënësit duhet të ekspozohen ndaj materialeve që fokusohen në kulturat e vendeve të ndryshme të botës, sepse kjo u mundëson atyre të krahasojnë kulturën e tyre me kulturat e tjera globale, duke zgjeruar kështu njohuritë e tyre dhe duke zhvilluar identitetin e tyre. Ndërsa, Kilickaya (2014) është i mendimit se nxënësit ndihen më mirë me materiale autentike për sa kohë që ne, si mësues, u ofrojmë mbështetje pedagogjike.

Gjetjet nga studimi "Materialet e teksteve shkollore dhe zbatimi i tyre i suksesshëm në klasë" tregojnë se për të siguruar mësimdhënie cilësore në shkollat profesionale, është e rëndësishme që materialet e përzgjedhura fillimisht të analizohen dhe të testohen paraprakisht, para se të përdoren (Dar, 2012).

Po ashtu në shkollat profesionale, meqenëse ushtrimet dhe praktikat profesionale janë komponentë kryesorë të procesit të mësimdhënies dhe nxënies, atëherë edhe tekstet dhe materialet shkollore duhet të përfshijë punë praktike dhe ushtrime shtesë, të cilat i ndihmojnë nxënësit të praktikojnë detyrat që duhet të zotërojnë (Mithans, 2020).

Sa i përket përdorimit të materialeve digjitale, mësimdhënësit preferojnë veçanërisht materiale digjitale që janë lehtësisht të arritshme (Wang, Tuma & Kaufman, 2021).

Richards (2014) përmend lloje të ndryshme materialesh bazuar në nevojat e lexuesve, të cilat përfshijnë "tekste për tregjet ndërkombëtare, grupmosha specifike, aftësi specifike, qëllime specifike, përgatitje për provime, referencë, vetëstudim dhe lexues". Sipas tij, të kesh një gamë të gjerë materialesh për të zgjedhur rrit aftësinë për të plotësuar nevojat dhe synimet e nxënësve dhe mësuesve. Përzgjedhja e përmbajtjes së teksteve të lëndëve profesionale në arsimin e lartë profesional duhet të plotësojë nevojat e mësimdhënies dhe të nxënies dhe të jetë në përputhje me standardet profesionale të mësimdhënies.

Sipas Andarkwah (2021), mësimdhënësit duhet të raportojnë për përmbajtjet e suksesshme, e po ashtu edhe për përmbajtjet joadekuatë të teksteve dhe me rekomandime konkrete për rishikimin e tyre. Sistemi i vazhdueshëm i reagimeve nga mësuesit dhe nxënësit për tekstet dhe

materialet mësimore që përdoren në shkollat e tyre është një burim kryesor për të siguruar cilësinë dhe qëndrueshmërinë e materialeve dhe teksteve. Mësimdhënësit dhe nxënësit janë zëdhënësit më të mirë për cilësinë e materialeve dhe opinioneve dhe gjykimeve të tyre duhet t'u jepet një peshë e mjaftueshme.

Sipas gjetjeve të studimit “Hulumtim mbi problemet ekzistuese në përzgjedhjen e teksteve profesionale në kolegjet e larta të formimit profesional”, cilësia thelbësore e materialeve mësimore për kurset profesionale të arsimit të lartë profesional është cilësia e përmbajtjes, e cila mishërohet në pesë aspekte: përshtatshmëria e përmbajtjes, aktualiteti i përmbajtjes, korrektësia e përmbajtjes, sistemimi i përmbajtjes, veçanërisht korrektësia dhe profesionalizmi i përmbajtjes. Ndërsa, problemet që shkaktohen në cilësinë e përzgjedhjes së përmbajtjes së materialeve dhe teksteve shkollore ndikojnë në praktikueshmëri të dobët të materialeve dhe teksteve mësimore (Zhang, 2024).

3. Deklarimi i problemit të studimit

Një nga sfidat kryesore me të cilat përballen shoqëritë moderne është sigurimi i teksteve dhe materialeve mësimore të përshtatshme me programet e profileve që iu referohen përmbushjes së kërkesave të tregut të punës. Në kontekstin e Kosovës, kjo sfidë bëhet më e theksuar në nivelin e arsimit profesional.

Mungesa e teksteve dhe materialeve mësimore zyrtare, vjetërsia e disa maketeve (skriptave) aktuale dhe mospërputhshmëria e tyre me zhvillimet e fundit teknologjike dhe industriale ka ndikuar negativisht në zhvillimin e kompetencave të nxënësve dhe përgatitjen e tyre me tregun e punës. Në shkollat profesionale në Kosovë, përveç mungesës së teksteve shkollore, po ashtu mungojnë edhe kurrikulat, gjë që materialet që i përdorin mësimdhënësit dhe nxënësit e shkollave profesionale nuk janë tekste zyrtare dhe nuk pasqyrojnë nevojat aktuale të tregut të punës dhe zhvillimeve teknologjike.

Tekstet dhe materialet zyrtare të përditësuara dhe të përshtatura me kërkesat e tregut dhe industrisë ndikojnë fuqishëm në zhvillimin e aftësive praktike të nxënësve, të cilat janë thelbësore për performancën e tyre në profesion. Kjo do të ndikonte në tejkalimin më të lehtë të hullisë (hendekut) të përdorimit të testeve dhe materialeve të tjera mësimore joadekuate, të papërshtashme dhe jokompatibile me profilet e shkollave të mesme të larta të arsimit profesional në Kosovë.

4. Qëllimi i hulumtimit dhe pyetjet kërkimore

Qëllimi i studimit ishte të analizojë gjendjen aktuale të shkollave profesionale nga perspektiva e mësimdhënësve dhe nxënësve në lidhje me pajisjen, përdorimin dhe cilësinë e teksteve dhe materialeve mësimore aktuale të lëndëve profesionale, si dhe të identifikojë kërkesat dhe sfidat që hasin mësimdhënësit dhe nxënësit gjatë përdorimit të teksteve dhe materialeve fizike dhe digjitale.

Pyetja kryesore e hulumtimit

Çfarë janë perceptimet e mësimdhënësve dhe nxënësve për tekstet dhe materialet mësimore që përdoren në shkollat profesionale?

Pyetjet ndihmëse të hulumtimit

1. Cilat tekste dhe materiale mësimore i përdorin mësimdhënësit dhe nxënësit e shkollave profesionale për lëndët profesionale?
2. Çfarë është cilësia e teksteve dhe materialeve mësimore që përdoren në lëndët profesionale?
3. Sa janë efektive platformat online, burimet dhe materialet digjitale për mësimdhënien e lëndës tuaj?
4. Cilat janë sfidat dhe kërkesat që hasin mësimdhënësit dhe nxënësit në përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore?

5. Metodologjia

Për të marrë një pasqyrë të përgjithshme rreth studimit, kemi përdorur qasjen hulumtuese të përzier (kualitative dhe kuantitative). Sipas Jamshed (2014), hulumtimi me metodë të përzier është formë kërkimi, sipas së cilës studiuesi përzien ose kombinon teknikat, metodat dhe qasjet sasiore dhe cilësore të kërkimit në një studim të vetëm. Për të pasur opinione dhe pikëpamje të ndryshme, gjetjet cilësore duhet të plotësohen me rezultate sasiore. Prandaj, këto ecuri metodologjike kërkimore konsiderohen të jenë plotësuese me njëra-tjetrën dhe jo të papajtueshme me njëra-tjetrën. Në këtë hulumtim është përdorur **metoda deskriptive**, e cila na ka mundësuar që të përshkruajmë situatën ashtu siç është në shkollat profesionale në lidhje me pajisjen, përdorimin dhe cilësinë e teksteve dhe materialave mësimore.

5.1. Popullacioni dhe mostra

Popullacionin e këtij studimi e përbëjnë nxënësit dhe mësimmshënësist e shkollave të mesme profesionale të komunës së Prishtinës. Nga ky popullacion është zgjedhur mostra e hulumtimit prej 150 nxënësve të 8 shkollave të mesme profesionale dhe 18 mësimmshënësist të profileve të ndryshme, pra një mostër prej gjithsej 168 respondentësh. Nxënësit e përzgjedhur për këtë hulumtim janë nga klasat e 10-ta, të 11-ta dhe të 12-ta. Mostra është përzgjedhur në mënyrë të qëllimshme në shkollat profesionale, pasi ky grup përfaqëson në mënyrë të drejtpërdrejtë qëllimin e hulumtimit, ndërsa nxënësit dhe mësimmshënësist e profileve të ndryshme brenda këtyre shkollave janë përzgjedhur rastësisht për të garantuar një mostër që reflekton realisht situatën në këto institucione.

5.2. Instrumentet e hulumtimit.

Studimi është realizuar përmes pyetësorëve për nxënësit dhe protokollit të intervistimit me mësimmshënësist. Pyetësori për nxënësit përmban pyetje të tipit të mbyllur dhe pyetje me shumë përgjigje, të ndara në pesë nendarje që mbulojnë: të dhënat demografike, përdorimin dhe cilësinë e teksteve mësimore, efektivitetin e materialeve digjitale dhe sfidat në përdorimin e

tyre. Ndërsa për mësimdhënës është përdorur protokoll i intervistës që përmban 10 pyetje të hapura, që kanë të bëjnë me pajisjen e mësimdhënësve me tekste dhe materiale mësimore për lëndët që ligjërojnë, cilësinë e teksteve dhe materialeve mësimore aktuale, përdorimin e materialeve digjitale, përmirësimin dhe hartimin e materialeve dhe teksteve shkollore për lëndët profesionale, ndikimin e teksteve dhe materialeve mësimore aktuale në performancën e nxënësve në testin e maturës, nevojën e mësimdhënësve për zhvillim profesional, dhe sfidat e mësimdhënësve gjatë përdorimit të teksteve dhe materialeve mësimore.

5.3. Procedura e mbledhjes së të dhënave

Për mbledhjen (grumbullimin) e të dhënave, në fazën e parë është shqyrtuar literatura për praktikën e ndryshme për përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore që i përdorin shkollat profesionale të vendeve të ndryshme rajonale dhe të Evropës.

Hapi i radhës ishte përgatitja e instrumenteve të hulumtimit (pyetësorëve), të cilat, së pari, janë pilotuar në një shkollë profesionale. Pas pilotimit të pyetësorit, përmes adresës elektronike, janë informuar drejtorët e shkollave për qëllimin e hulumtimit dhe datat e realizimit të studimit në shkollë. Pastaj në koordinim me drejtorët, janë caktuar koha dhe data e shpërndarjes dhe plotësimit të pyetësorëve nga nxënësit dhe realizimi i intervistave me mësimdhënësit. Administrimi i pyetësorëve në shkollë është bërë nga hulumtuesit e IPK-së. Po ashtu, gjatë kësaj kohe jemi takuar me drejtorët e shkollave dhe kemi kërkuar nga ata listat e profileve /lëndëve që nuk kanë tekste shkollore formale. Të dhënat sasiore janë mbledhur përmes pyetësorëve që janë realizuar me nxënës dhe përmes listave që na kanë ofruar drejtorët e shkollave, me emrat e profileve /lëndëve që nuk kanë tekste shkollore për lëndët profesionale. Të dhënat cilësore i kemi mbledhur përmes intervistave që janë realizuar me 18 mësimdhënës. Janë përzgjedhur mësimdhënësit, të cilët i ligjërojnë lëndët profesionale. Përmes kësaj qasjeje janë identifikuar llojet e teksteve që i përdorin mësimdhënësit dhe nxënësit e shkollave profesionale dhe sfidat që i hasin mësimdhënësit dhe nxënësit në përdorimin e teksteve dhe materialeve fizike dhe digjitale.

5.4. Procedura e analizës së të dhënave

Pas mbledhjes së të dhënave përmes pyetësorëve, të dhënat sasiore i kemi analizuar dhe përpunuar përmes programit SPSS (2021) dhe i kemi prezantuar në formë përqindjesh, duke siguruar një përpunim të strukturuar dhe objektiv të informacionit për perceptimet e nxënësve lidhur me pajisjen e tyre me tekste shkollore, cilësinë dhe sfidat. Nga ana tjetër, përmes intervistave me mësimdhënës, kemi marrë një pasqyrë më të thelluar dhe cilësore për cilësinë e teksteve shkollore, materialeve digjitale, sfidat, kërkesat dhe sugjerimet e tyre për tekstet dhe materialet mësimore që i përdorin në shkollat profesionale. Gjetjet nga instrumentet e hulumtimit janë analizuar dhe interpretuar në bazë të temave, për secilën temë janë paraqitur dhe diskutuar rezultatet përkatëse. Intervistat me mësimdhënës janë koduar me shifra dhe shkronja, si M1, M2 etj.

5.5. Aspekte etike të hulumtimit

Gjatë realizimit janë ndjekur parimet etike duke informuar pjesëmarrësit me qëllimin e studimit dhe duke u garantuar se të dhënat personale do të mbeten konfidenciale dhe të sigurta. Po ashtu, i kemi siguruar se do të respektohet dinjiteti i pjesëmarrësve, të dhënat do të interpretohen në mënyrë të paanshme dhe objektive, si dhe do të shërbejnë vetëm për qëllimin e këtij hulumtimi.

6. REZULTATET E STUDIMIT ME NXËNËS DHE MËSIMDHËNËS

6.1. Rezultatet e studimit me nxënës

Në vazhdim, pasqyrohen rezultatet e dala nga përpunimi i dhënave të siguruar nga hulumtimi me nxënës, mbi perceptimin e tyre për pajisjen, përdorimin dhe cilësinë e teksteve dhe materialeve mësimore aktuale, përdorimin e materialeve digjitale dhe sfidat dhe kërkesat që hasin

mësimdhënësit dhe nxënësit në përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore.

Pajisja e nxënësve me tekste dhe materiale mësimore

Në pyetjen e parashtruar nxënësve: *A keni tekste shkollore për lëndët profesionale?*, 64.7% e nxënësve deklarojnë se kanë tekste dhe materiale mësimore për lëndët profesionale. Përqindjen më të madhe të këtij deklarimi e përbëjnë nxënësit e shkollës së mjekësisë, të cilët posedojnë tekste në këto profile: Asistent i Fizioterapisë, Teknik dentar, Mikrobiologji me imunologji, Bashkëpunëtor profesional i infermierisë, Shëndeti dhe sëmundjet te njeriu, Kujdesi shëndetësor, Obstetike, Operacionet teknologjike farmaceutike dhe Kimi Ushqimore (shih listën me numër 6 në fund të punimit). Ndërsa, 35.3% deklarojnë se mungojnë tekstet shkollore për lëndët profesionale. Në rastet që nuk kanë tekste shkollore, nxënësit përdorin burime të ndryshme të informacioneve, si: shënime që marrin nga mësimdhënësit gjatë orës mësimore, skripta të përgatitura paraprakisht nga mësimdhënësit, hulumtime në internet. *Një nxënës (n. 3) ka deklaruar se kemi edhe raste kur profesorët na sigurojnë tekstin pastaj e fotokopjojmë, marrim shënime që profesorët i përgatisin, po ashtu edhe tekste nga burime të huaja që i përkthen profesoresha. Zakonisht, në disa lëndë marrim shënime për shkak se disa tekste - fragmente në libra nuk janë shpjeguar mirë, janë botime shumë të vjetra, dhe ne detyrohemi të mësojmë prej 2, 3 librave në një lëndë (n. 25).*

Cilësia e teksteve – maketeve (skriptave) dhe materialeve mësimore dhe përditësimi i tyre me zhvillimet e fundit të teknologjisë

Nxënësit që kanë deklaruar se posedojnë tekste, skripta dhe materiale mësimore, në pyetjen e parashtruar: *Çfarë cilësie kanë tekstet – maketet dhe materialet mësimore që posedoni dhe a janë të përditësuara me zhvillimet e fundit të teknologjisë?*, ata janë përgjigjur në këtë mënyrë: 10.7% e tyre kanë deklaruar se cilësia e tyre është shumë e mirë dhe janë të përditësuara me zhvillimet e fundit të teknologjisë, 36.0% kanë deklaruar se është e mirë,

40.0% mesatare, kurse sipas 13.3% të nxënësve cilësia e teksteve dhe materialeve është e dobët. Sipas tyre, *tekstet kanë informatat e pakta, forma e paraqitjes së materialit është e parregullt, materiali dhe struktura e tij janë të pakuptueshme. Gjuha e përdorur është që nga vitet e 70-ta, ndoshta dhe më herët, dhe shpjegimi i temës nuk është cilësor* (n. 18). *Literatura është vjetërsuar, me koncepte që nuk shfrytëzohen më* (n. 13).

Sa i përket përditësimit të materialeve mësimore me zhvillimet e fundit teknologjike, 25.3% e nxënësve shprehen se materialet janë të përditësuara me teknologjinë dhe zhvillimet e fundit, 36.7% përgjigjen negativisht, kurse 38% mendojnë se këto tekste dhe materiale janë përditësuar pjesërisht.

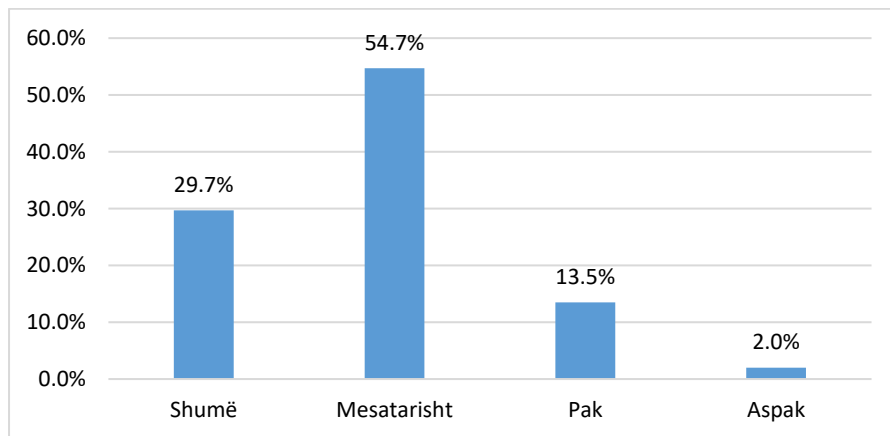
Përshtatshmëria e teksteve dhe materialeve mësimore me planet dhe programet e lëndëve profesionale

Në pyetjen e parashtruar nxënësve: *Tekstet – skriptat dhe materialet aktuale që i përdorni a janë të përshtatshme me kërkesat e lëndës/profilet profesionale?*, nxënësit që kanë deklaruar se posedojnë tekste dhe materiale mësimore, 65.5% e tyre janë përgjigjur se ato janë të përshtatshme, kurse 18.2% kanë deklaruar se këto tekste dhe materiale nuk janë të përshtatshme. 26.2% prej tyre mendojnë se janë pjesërisht të përshtatshme. Sipas nxënësve, janë disa arsye pse ato nuk janë plotësisht të përshtatshme. *Në disa lëndë është e nevojshme të punohet me nga dy, tri materiale për shkak se informatat janë jo të plota dhe nevojitet hulumtim më i thellë, kurse në disa raste ato janë hartuar për nivele më të larta, për fakultet, e kjo na detyron neve apo profesorëve t'i thjeshtojmë ato* (n. 34). *Kemi tekste shkollore të shumë viteve më parë, që nuk përshtaten me informacionet që janë konstatuar tani, në vitet e fundit* (n. 27).

Përfshirja e ushtrimeve dhe detyrave praktike në materialet mësimore

Sa i përket përfshirjes së ushtrimeve dhe detyrave praktike në materialet mësimore, rreth 30% e nxënësve që kanë deklaruar se posedojnë tekste dhe materiale mësimore shprehen se ushtrimet dhe detyrat praktike janë shumë të përfshira, 54.7% mesatarisht, kurse 13.5% e nxënësve deklarojnë se ato

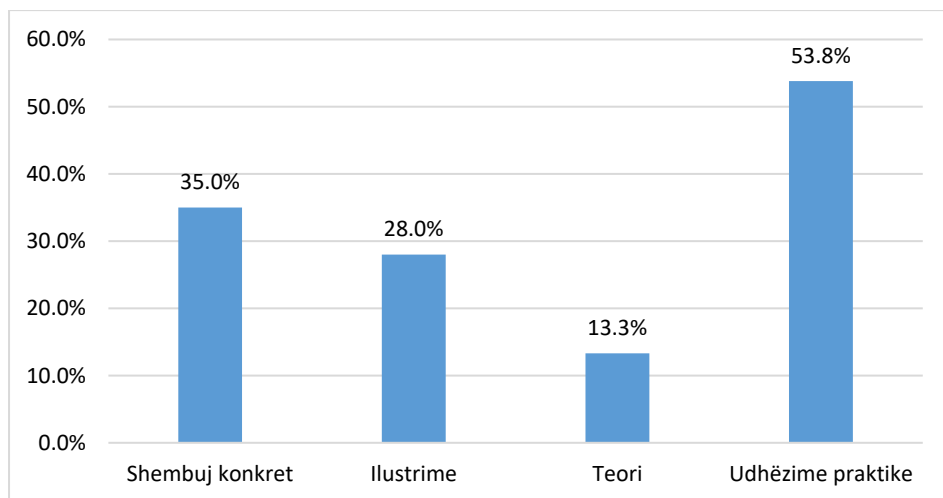
janë pak të përfshira në materialet mësimore. 2% nga të gjithë të anketuarit përgjigjen me “aspak”.

Grafiku 1. Përfshirja e ushtrimeve dhe detyrave në materialet mësimore

Kriteret që u mungojnë materialeve dhe teksteve mësimore aktuale

Në mundësinë e përgjigjeve për të gjitha alternativat e kriterëve që u mungojnë materialeve dhe teksteve mësimore aktuale, më shumë se gjysma e nxënësve të anketuar (53.8%) deklarojnë se materialeve ekzistuese/aktuale u mungojnë udhëzimet praktike, 35.0% shembujt konkretë, kurse 28.0 % shprehen se mungojnë ilustrimet. Vetëm 13.3% prej tyre mendojnë se teksteve dhe materialeve mësimore u mungon teoria.

Grafiku 2. Kriteret që u mungojnë materialeve dhe teksteve mësimore aktuale

Mungesa e materialeve për lëndë të ndryshme profesionale

Në pyetjen e parashtruar nxënësve: *Në cilat lëndë dhe në çfarë tema ka mungesë më të madhe të materialeve mësimore?*, sipas tyre mungesa e materialeve për tema të caktuara është e lidhur me profesionet dhe profilet e caktuara. Në lëndët mjekësore, nxënësit theksojnë mungesën e materialeve për lëndën e Anatomisë, Neuropsikiatrisë, Kirurgjisë dhe Gjinekologjisë. Temat e Gjinekologjisë, Internos dhe Neuros, kanë material jo të përshtatshëm. Ato janë të vjetra, kurse gjërat ndryshojnë gjatë viteve e, përveç kësaj, edhe janë të mangëta në informacione (n. 2). Në muzikë mungojnë temat për kompozitorë shqiptarë, forma dhe libra të ndryshme të Harmonisë, për harmoni instrumentale, njohuri instrumentesh etj. Po ashtu, edhe në profilet ekonomike dhe juridike ka mungesë. *Te lënda profesionale Baza teknologjike ushqimore me prejardhje bimore dhe shtazore kemi materiale, por në disa tema na mungojnë ato* (n.113).

Në pyetjen nëse tekstet dhe materialet janë të ndara mirë në pjesë teorike dhe praktike ose jo, rreth 2/3 e nxënësve përgjigjen me “po”. Ata e specifikojnë pastaj këtë ndarje në pjesën teorike dhe atë praktike. *Fillimisht janë paraqitur teoria dhe udhëzimet dhe pastaj shembuj konkretë bashkë me praktikën. Librat që i kemi, p.sh. në Harmoni dhe Solfegjo, e shpjegojnë*

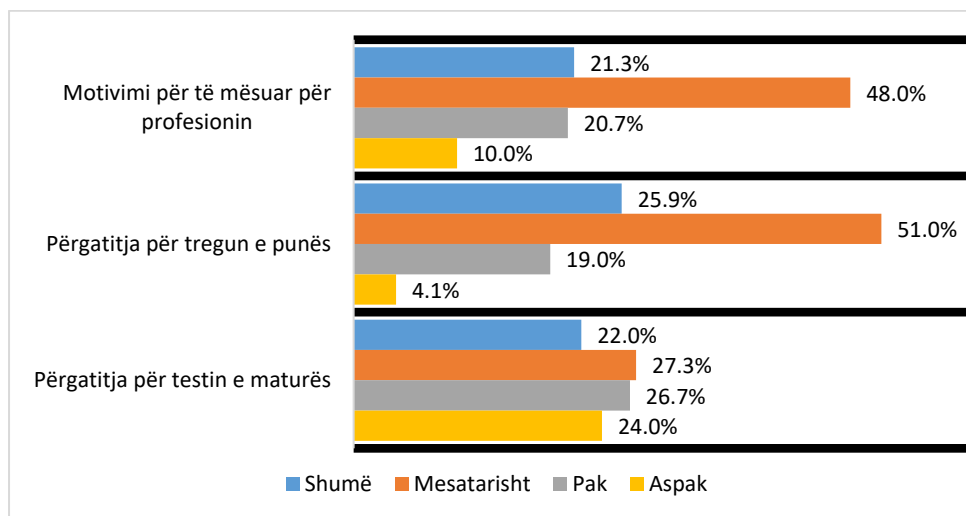
njëherë temën pastaj e praktikojmë ne. Bëhet shpjegim i detajuar i temës me shembuj dhe pastaj paraqiten ushtrimet (n.117). Sipas nxënësve të tjerë, nuk ka një ndarje të mirë në mes të pjesës teorike dhe asaj praktike ose edhe mungon pjesa praktike. Në disa raste, ka më shumë teori dhe thuajse aspak praktikë, ose nuk janë të shpjeguara mirë (n.2). Ka mungesë të udhëzimeve praktike dhe detyrave praktike (n. 33). Nuk kemi pjesë praktike të mjaftueshme. Mendoj që janë më shumë teorike (n. 64). Nuk përputhen mes veti p.sh. te Harmonia, programi është më mbrapa se forma ose teoria ka informacione që nuk na duhen shumë (n. 113). Shpeshherë kemi probleme në koordinimin e temave teorike dhe mësimet praktike (n. 4).

Ndihma që ofrojnë tekstet dhe materialet mësimore në motivimin e nxënësve për mësim, për përgatitjen për tregun e punës dhe për testin e maturës

Në pyetjen e parashtruar nxënësve Sa ndihmojnë tekstet dhe materialet mësimore në përgatitjen për testin e maturës?, 22% prej tyre thonë se tekstet dhe materialet mësimore aktuale ndihmojnë shumë në përgatitjen për testin e maturës, kurse 27.3% thonë ndihmojnë mesatarisht, ndërsa 24% e nxënësve deklarojnë se aspak nuk ndihmojnë. Madje, disa nga ta kanë kërkuar që për shkollat profesionale mos të ketë fare test të maturës, kurse disa te tjerë sugjerojnë që testet e maturës për këto shkolla të jenë ndryshe dhe shkollat profesionale duhet të kenë vlerësim ndryshe nga shkollat e tjera për shkak se kanë shumë dallim në lëndë dhe në bazë të orëve (n. 24).

Në pyetjen e nxënësve se sa ndihmojnë tekstet dhe materialet mësimore që i posedojnë nxënësit në përvetësimin e shkathtësive të nevojshme për tregun e punës dhe në motivimin e tyre për të mësuar profesionin, 21.3% prej tyre shprehen se motivohen shumë. Pothuajse me të njëjtën përqindje, 20.7%, përfaqësohen nxënësit që mendojnë se tekstet dhe materialet mësimore i motivojnë pak. 10% prej tyre janë përcaktuar për opsionin “aspak”. Edhe te ndihma e teksteve dhe materialeve mësimore në përvetësimin e aftësive të nevojshme për tregun e punës përgjigjet janë pothuajse të njëjta. Vetëm 4% prej tyre përgjigjen se ato nuk ndihmojnë fare në përvetësimin e këtyre aftësive.

Grafikoni në vazhdim paraqet përqindjet në ndihmën e teksteve dhe materialeve mësimore në motivimin për të mësuar më shumë për profesionin, në përvetësimin e aftësive të nevojshme për tregun e punës dhe në përgatitjen e nxënësve për testin e maturës? Në këtë pyetje nxënësit kanë pasur mundësi të japin më shumë se një përgjigje.

Grafikoni 3. Tekstet dhe materialet mësimore që ndihmojnë në motivimin e nxënësve për të mësuar për profesionin, për përgatitjen për tregun e punës dhe për testin e maturës

Përdorimi i platformave dhe materialeve digjitale

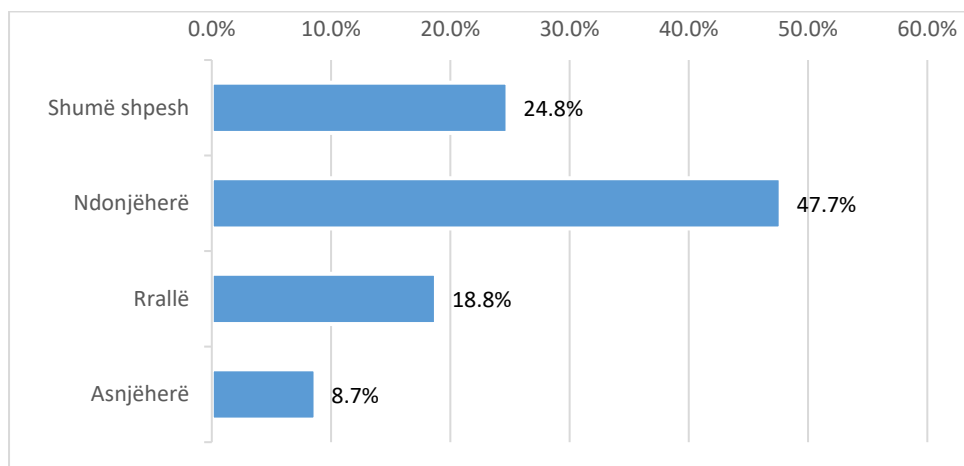
Përdorimi i materialeve digjitale në mësim dhe përgatitje ka sjellë ndryshime të mëdha pozitive në mënyrën se si mësohet, sidomos për të rinjtë që përgatiten për profesion, për tregun e punës dhe për testin e maturës.

Gjetjet e studimit nga nxënësit tregojnë se 65.1% prej tyre kanë qasje të rregullt në internet për qëllime mësimore, kurse 34.9% nuk a kanë këtë mundësi.

Në pyetjen e parashtruar nxënësve *Sa janë efektive platformat digjitale në procesin e mësimnxënies?*, 29.7% prej tyre pohojnë se ato janë shumë

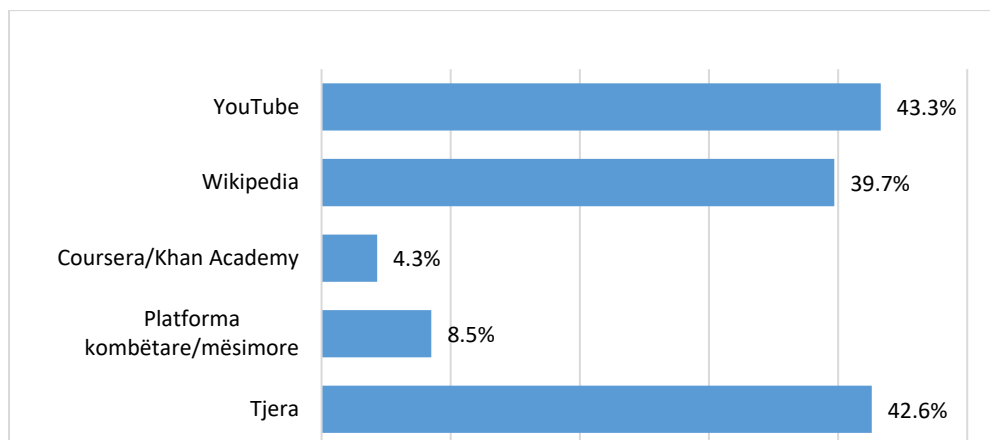
efektive, 56.6% deklarojnë se janë mesatarisht efektive, kurse për 13.8% të nxënësve janë pak efektive.

Për të marrë informata më të thelluara për përdorimin e materialeve digjitale, nxënësve i kemi parashtruar pyetjen: *Sa përdorni materiale digjitale për të plotësuar mësimet?* 24.8% e nxënësve përdorin shumë shpesh materiale digjitale nga interneti, 47.7% përdorin ndonjëherë, 18.5% përdorin rrallë, ndërsa 8.7% e nxënësve nuk përdorin asnjëherë.

Grafikoni 4. Frekuenca e përdorimit të materialeve digjitale nga interneti për të plotësuar mësimet

Sa i përket përdorimit të platformave dhe materialeve digjitale, nxënësit kanë deklaruar se platformat dhe faqet e internetit që i përdorin më së shumti janë: You Tub 44.0%, Wikipedia 39.7%, platforma kombëtare/mësimore (**Shkollat.org**) 8.5%, platforma Coursera/Khan Academy 4.3%, ndërsa 42.6% hyjnë platformat e tjera, ndër të cilat dominon inteligjenca artificiale Chatgpt dhe Pinterest. Grafikoni numër 5 paraqet llojin e faqeve dhe platformave që i përdorin nxënësit. Në këtë pyetje nxënësit kanë pasur mundësi të japin më shumë se një përgjigje.

Grafikoni 5. Faqet dhe platformat që i përdorin nxënësit

Efektiviteti i materialeve digjitale për plotësimin e mësimimit për tregun e punës

Materialet digjitale, sipas 34.0% të nxënësve, janë shumë efektive, kurse për 46.3% të tyre ato janë mesatarisht efektive. Një pjesë e nxënësve, apo më saktësisht 15.6%, konsiderojnë se janë pak efektive. 4.1% shprehen se këto materiale nuk janë aspak efektive. Në gjetjen e këtyre materialeve, 36.7% e nxënësve përgjigjen se kanë hasur në vështirësi, kurse për 63.3% të tyre gjetja nuk ka paraqitur problem, por ata mendojnë se duhet të ketë më shumë materiale digjitale dhe interaktive për mësimet profesionale. 78.4% e nxënësve kanë kërkuar krijimin e një biblioteke online me materiale të dedikuara për profesionin e nxënësve.

Sfidat, kërkesat dhe sugjerimet e nxënësve për përmirësimin e teksteve dhe materialeve mësimore në të dy format: fizike dhe digjitale

Për të kuptuar më mirë përvojën e nxënësve me tekstet dhe materialet mësimore, janë përdorur pyetje të hapura për sfidat, kërkesat dhe sugjerimet e tyre. Në vijim kemi paraqitur sfidat, me të cilat ata përballen, kërkesat që shprehin, si dhe sugjerimet e tyre për përmirësimin e cilësisë së teksteve ekzistuese dhe materialeve mësimore në formatin fizik dhe digjital.

Mungesa e teksteve dhe materialeve mësimore adekuate për lëndët – profilet profesionale

Sfida kryesore që shumica e nxënësve e kanë theksuar është mungesa e teksteve adekuate për lëndët profesionale, tekstet dhe materialet mësimore që janë duke i përdorur janë të përkthyer në mënyrë joprofesionale. Teksti joadekuat për klasën përkatëse, që d.m.th. se për një temë të caktuar përdoren tekste të vitit tjetër. *Pastaj gjuha në tekste shpeshherë është e pakuptueshme, përdorimi i termave të ndryshme, duke mos i specifikuar se janë të njëjtë, përkthimi i emrave latinë në shqip (terme shqipe shumë të vjetra) etj. (n.3). Gjatë kohës sa jemi duke mësuar, hasim në informacione të vjetra, pasi që materialet me të cilat mësojmë ne janë të botuara në vitet e mëparshme. (n.27). Tekstet janë shumë të gjata dhe të ngarkuara me teori. Ato duhet të jenë më të shkurtra dhe të përmbajnë vetëm informacionin e nevojshëm. Duhet me i thjeshtu gjërat për secilin nivel. Një nxënës i shkollës së mesme nuk duhet të mësojë si ai në vitin e fundit të Fakultetit të Mjekësisë (n. 23). Të jenë më të qarta dhe të fokusohen te temat më të rëndësishme (n. 51).*

Nxënësit e ndjejnë mungesë të materialeve që ndihmojnë në përvetësimin vizual dhe praktik të njohurive. *Do të ndryshoja, se në shumicën e rasteve mos të jetë vetëm pjesa teorike shumë e zgjeruar, por të kemi edhe pjesën ku mund të mësojmë më shumë, sepse ne si shkollë kemi edhe pjesën praktike (n. 3) Thjeshtimin e teksteve që të ketë më pak teori dhe më shumë praktikë (n. 37). Të shtohen më shumë shembuj të ndërlidhjes së teorisë me praktikën e po ashtu tekstet të përmbajnë më shumë ilustrime dhe fotografi (n. 12). Teksti më i kompletuar. Më shumë ilustrime që tregojnë pjesët profesionale dhe që përdoren në shtetin tonë (n. 17). Unë mendoj që duhet të ketë më shumë ilustrime, fotografi dhe besoj se nëse ka më shumë fotografi në tekste, mësimi do të jetë më i qartë (132).*

Sa i përket përdorimit të teksteve të përkthyer, nxënësit deklarojnë se tekstet që posedojnë nuk janë të përkthyer qartë dhe në mënyrë adekuate. Gjuha është shumë e komplikuar dhe nuk është e qartë, informacionet janë të mangëta. *Do të doja të kemi më shumë informacione, sepse është për të mirën tonë (n. 108). Tekstet do t'i bëja të plota, jo të mangëta, me më shumë informacione të përkthyer në mënyrë të thjeshtë e të qartë (n.12).*

Mungesa e materialeve dhe burimeve online

Sfidë tjetër, sipas deklaramit të nxënësve, është edhe mungesa e materialeve digjitale dhe gjetja e burimeve online, për shkak se shumica e faqeve dhe platformave janë me pagesë, dhe për shkak të mungesës së internetit apo rrjetit të dobët. *Gjysma e kërkimeve në internet për materiale janë platforma që duhet me u ble (me para), abonimin për disa muaj të caktuar. Po të ishte pa pagesë, do të ishte shumë më mirë* (n. 116).

Moszbatimi në praktikë i pjesës teorike

Sfidë, sipas nxënësve të anketuar, është edhe moszbatimi në praktikë i pjesës teorike. *Shumë informacione teorike, s'ka hapësira me i shfaq në praktikë, si dhe nuk përputhen shumë me kërkesat e tregut këto informacione* (n, 113). *Nuk kemi praktikë gjatë mësimit dhe kemi nevojë të dalim në terren, t'i shohim objektet nga afër* (n.33).

Kërkesat e nxënësve

Përditësimi i teksteve dhe materialeve ekzistuese

Kërkesa e nxënësve që ata kanë theksuar në përgjigjet e tyre është përdorimi i botimeve të reja, tekstet ekzistuese të përditësohen, të hiqen informacionet e vjetra (shpesh të viteve '70-'80), përmbajtjet të jenë më bashkëkohore dhe në hap me zhvillimet profesionale. *Do të kërkoja përdorimin e botimeve sa më të reja. Ne përdorim botime që janë bërë para ca vitesh dhe janë disa gjëra që kanë ndryshuar me kalimin e kohës, por në ata libra nuk i gjejmë* (n. 14). *Do të ishte mirë përditësimi i informacioneve, sepse fusha jonë e kërkon atë. Mjekësia po ecën shumë shpejt, ndërsa ne jemi me njohuritë e viteve 70-80. Duhet të përtërihet informacioni pasi që ndër vite kanë ndryshuar disa statistika nga ana e sëmundjeve ose niveleve të ndonjë analize* (n. 27).

Organizimi i testit të maturës

Një numër i konsiderueshëm i nxënësve kanë kërkuar që organizimi i testit të maturës të jetë ndryshe nga ai i gjimnazeve. *Shkollat profesionale duhet të kenë vlerësim ndryshe nga shkollat e tjera, për shkak se kanë shumë dallim në lëndë dhe në numrin e orëve* (n. 24). Disa nga nxënësit e anketuar kërkojnë që për shkollat profesionale të mos ketë fare test të maturës.

Sugjerimet e nxënësve

Nxënësit i kanë dhënë disa sugjerime se si mund të përmirësohet cilësia e teksteve dhe materialeve mësimore, si: përmbajtja e teksteve të përditësohet dhe të përshtatet me nivelin dhe profilin e nxënësve, përdorimi i teknologjisë gjatë orës mësimore, bashkëpunimi me mësimdhënësit, lidhja me praktikën profesionale, si dhe cilësia më e mirë në përkthim.

Sipas tyre, tekstet duhet të rishikohen për të reflektuar zhvillimet më të fundit në teknologji, shkencë dhe praktikat profesionale. *Të bëhet botimi i librave të rinj, rishikimi i botimeve të vjetra dhe përmirësimi i librave të tanishëm, duke përfshirë më shumë nga avancimi i teknologjisë dhe duke shtuar shembuj dhe figura sipas përditësimit të informacioneve* (n. 18). *Teksti të jetë përmbledhje e materialit të nevojitur dhe të përshtatur për të mësuar dhe jo pjesërisht, që të lexosh pjesë-pjesë prej burimeve të ndryshme* (n. 10). *Teksti duhet të ketë më shumë udhëzime praktike, meqë për profesionin tonë duhet praktikë për të mësuar, kurse shkolla jonë nuk ofron praktikë në lëndë* (n. 32). *Cilësia e teksteve mund të përmirësohet nëse ato kanë më shumë ilustrime të kuptueshme, teori të kuptueshme dhe shpjegim më të mirë nga mësimdhënësit* (n.13).

6.2. REZULTATET E STUDIMIT ME MËSIMDHËNËS

Në vazhdim, pasqyrohen rezultatet e dala nga përpunimi i të dhënave të siguruara nga hulumtimi me mësimdhënësit mbi perceptimin e tyre për cilësinë e teksteve dhe materialeve mësimore aktuale, përdorimin e

materialeve digjitale, si dhe për sfidat që kanë hasur gjatë përdorimit të tyre. Rezultatet pasqyrohen sipas fushave tematike të protokollit të intervistës për mësimdhënës.

Tekstet dhe materialet mësimore që i posedojnë mësimdhënësit e shkollave profesionale për lëndët që ligjërojnë

Në pyetjen A posedoni tekste dhe materiale mësimore për lëndët që ligjëroni?, mësimdhënësit raportojnë mungesë të teksteve shkollore të përditësuara dhe të aprovuara zyrtarisht për lëndët që i ligjërojnë. M1, M12, M13 dhe M18 deklarojnë se përdorin kryesisht skripta të punuara vetë dhe materiale shumë të vjetruara, shpesh nga vitet '70, pa tekste në gjuhën shqipe. *M18 deklaron: Po, përdorim skripta, të cilat i kemi të trashëguara që nga vitet e 70-ta, d.m.th. nuk e kemi asnjë tekst në gjuhën shqipe.*

M2, M3, M9, M10 dhe M17 disponojnë materiale të përkthyer nga gjuhë të huaja (anglisht, gjermanisht, serbokroatisht). *M17 deklaron se nuk kanë tekste zyrtare të miratuara nga MASHTI dhe për lëndët e muzikës (p.sh. Format muzikore) e bën vetë përkthimin e teksteve të nevojshme dhe ua siguron nxënësve materialin që u përshtatet.*

Për lëndë të reja, si “Hyrje në siguri dhe ruajtjen e ushqimeve”, mësimdhënësi M4 deklaron se mungojnë plotësisht tekstet dhe materialet . M5 dhe M14 përdorin tekste të huazuara nga qendra të kompetencës, ndërsa M6, M7 dhe M16 posedojnë tekste adekuate për disa lëndë profesionale. M8 përmend mungesën e teksteve për lëndët praktike jashtë ambientit shkollor, ndërsa M11 përdor platformën digjitale BIT-Kosova. M15 mbështetet në materiale nga interneti dhe burime të tjera jozyrtare.

Cilësia e teksteve dhe materialeve mësimore që i përdorin mësimdhënësit e shkollave profesionale

Në lidhje me cilësinë e materialeve mësimore ekzistuese, M1 dhe M6 theksojnë se skriptat e përgatitura nga vetë mësimdhënësit kanë gabime gjuhësore dhe përmbajtje jashtë planprogramit. M8, M9, M10, M11 dhe M14 vlerësojnë se materialet janë të vjetruara, të papërditësuara dhe jo të

hartuara nga ekspertë kompetentë, ndërsa M10 shton se përzgjedhja e literaturës të re kërkon hulumtime të vazhdueshme në internet.

M2 thekson se materialet bazohen në planprogramet nga MASHTI, por nuk ka tekste zyrtare të miratuara për profilet e shkollës. M3, M4, M7, M13 dhe M16 vlerësojnë se materialet që përdorin janë me cilësi të mirë, bazohen në rezultate shkencore dhe janë hartuar nga profesorë dhe qendra kompetence. M5 deklaron se përdorin skripta të përgatitura me mbështetjen e LUX-development që prej vitit 2017, të cilat janë të kufizuara në përmbajtje dhe volum. M12 deklaron se cilësia e materialeve varet nga mësimdhënësit, se sa kanë përgatitje dhe njohuri për t'i përzgjedhur materialet e duhura. Ndërsa M15 e sheh materialin të përshtatshëm për ligjërime, por me probleme në harmonizim me planprogramin.

M16 dhe M17 i vlerësojnë materialet si cilësore dhe me nivel të lartë akademik, M17 deklaron se tekstet që posedon kanë cilësi të lartë akademike. Këto tekste përdoren edhe në shkollat evropiane dhe amerikane, prandaj ekziston nevoja për përkthimin e tyre. Ndërsa M18 i konsideron përmbajtjet si shumë të mira, ndërsa cilësia fizike e materialeve mbetet e dobët për shkak të riprodhimeve fotokopjuese.

Ndikimi i teksteve dhe materialeve mësimore aktuale në performancën e nxënësve në testin e maturës

Në pyetjen e parashtruar mësimdhënësve: *Sa ndihmojnë tekstet dhe materialet mësimore aktuale në performancën e nxënësve në testin e maturës?*, të gjithë mësimdhënësit e intervistuar deklarojnë se në testin e maturës nuk përfshihet lënda të cilën ata e ligjërojnë. Sipas tyre, përfshihen pothuajse vetëm lëndët e përgjithshme. Sipas M4, të gjitha këto lëndë që i ligjërojmë nuk bien në test të maturës. Këto lëndë mund të bien në testin që e harton Fakulteti i Bujqësisë (në qoftë se aplikojnë). M5 deklaron se, sipas raportit të vetëvlerësimit të shkollës, kalueshmëria e nxënësve në testin e maturës është e lartë, mirëpo pikët e kalueshmërisë janë mesatare, sepse fondi i vogël i orëve nuk e mundëson analizimin e secilit kapitull dhe kërkon reduktim informatash. Vlen të ceket se mësimdhënësit e lëndëve të përfshira në testin e maturës deklarojnë diskrepancë të planprogrameve në raport me

format e pyetjeve në testin e maturës. M9 deklaron se *se duhet të hartohen tekste të veçanta për shkollat profesionale për arsye se nxënësit mësojnë lëndë tjera, e në testin e maturës nuk i përfshijnë këto lëndë*. M10 deklaron se nxënësit nuk i kanë këto lëndë në testin e maturës. Këta shumë shpesh nuk e kalojnë testin e maturës, sepse nuk vlerësohen për këto lëndë p.sh. në (Hotileri dhe në Turizëm), këta vlerësohen më shumë në lëndët e përgjithshme. Është mirë që lëndët Turizmi dhe Hotileria të bëhen bashkë dhe të ketë pyetje në testin e maturës edhe për këto lëndë, se ata i mësojnë tri vjet këto lëndë. M11 deklaron se këto tekste dhe materiale shumë pak ndihmojnë, sepse nuk janë të harmonizuara me planprograme të teksteve shkollore.

Mesimdhënësi M18 deklaron se lëndën të cilën e ligjeron nuk ka të bëjë fare me testin e maturës dhe është lëndë e domosdoshme në zhvillimin e talentit të nxënësve.

Lënda e solfegjos nuk është fare në testin e maturës. Në maturë nxënësit kanë vetëm lëndën e harmonisë dhe tri lëndë të përgjithshme si: Gjuhë shqipe, Matematikë, dhe Gjuhë angleze. Sa i përket lëndës së Matematikës, shkolla jonë mëson vetëm dy vjet dhe nxënësit nuk po arrijnë të përgatiten mjaftueshëm për test të maturës, kur e dinë që testet i kanë të njëjta si me gjimnazet, ku Matematika mësohet tri vjet. Ndërsa vetëm mesimdhënësi M17 deklaron se këto tekste ofrojnë një bazë të sigurt, por edhe të saktë në performancën e tyre.

Përditësimi i teksteve dhe materialeve mësimore me zhvillimet e fundit teknologjike

Në pyetjen e parashtruar mesimdhënësvë: *A janë të përditësuar tekstet dhe materialet mësimore me zhvillimet e fundit në shkollat profesionale?*, shumica (M1, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M11, M14) deklarojnë se tekstet dhe materialet mësimore nuk janë të përditësuara dhe përdorin literaturë të njëjtë që nga fillimi. M3 i përshtat materialet vetë, pasi literatura zyrtare nuk është përditësuar. M5 deklaron se nuk ka përditësim të literaturës, ende tregohen metoda dhe teknika të cilat në praktikën klinike janë jashtë përdorimit, si pasojë e evidencës klinike që nuk jep rezultate,

mungon literatura për metoda të reja, ndërsa M14 shprehet se materialet janë shumë të vjetra dhe nuk përputhen me planet dhe programet.

Në anën tjetër, disa mësimdhënës (M2, M10, M12, M15, M16, M17, M18) shprehen se materialet janë të përditësuara. *M2 thotë se skriptat në ndërtimtari dhe arkitekturë janë përditësuar, por jo botimet zyrtare.* M10 dhe M12 theksojnë se materialet janë të përditësuara dhe u përkasin zhvillimeve të fundit, megjithëse *M12 vëren se në fushën e IT-së përditësimi është i shpejtë dhe njohuritë shpejt bëhen të vjetruara.* M15 përdor materiale të përditësuara nga interneti, por jo tekstet shkollore. M16 bën përditësime vjetore në literaturën që përdor, duke u bazuar në zhvillimet teknologjike. M17 deklaron se të gjitha materialet janë të përditësuara, ndërsa M18 thekson se lënda që ligjëron (solfegjo) nuk lidhet me zhvillimet teknologjike.

Plotësimi i procesit mësimor me materiale degjitale

Në pyetjen e parashtruar: *A përdorni materiale digjitale nga interneti për të plotësuar mësimet?*, të gjithë mësimdhënësit, përveç M18, kanë thënë se përdorin materiale digjitale për të plotësuar mësimin, duke qenë se mungojnë tekstet shkollore dhe materialet mësimore të përshtatshme për lëndët profesionale. Megjithatë, këto materiale nuk janë hartuar specifikisht për shkollat profesionale të Kosovës. M18 nuk përdor materiale digjitale për shkak të specifikave të lëndës që ligjëron. M3 përdor materiale digjitale dhe platformën Google Scholar, ndërsa *M5 deklaron se materialin ua shpërnadan nxënësve përmes platformës classroom.* Sipas tij, *tekstet që përdoren për lëndët profesionale për nga volumi nuk korrespondojnë me fondin e orëve, prandaj duhet plotësuar me materiale shtesë.* M6 përdor kryesisht materiale digjitale për shkak të diskrepancës mes kurrikulës dhe literaturës, si dhe përditësimeve shkencore.

M8 dhe M9 e konsiderojnë internetin burim kryesor dhe përdorin platformën Elektude.DE, që përdoret edhe nga Fakulteti i Inxhinierisë, ndërsa M9 gjithashtu përdor materiale nga YouTube dhe rrjetet sociale. M10 nuk ka literaturë digjitale të hartuar vetë, por përdor video, prezantime PowerPoint dhe hulumtime gjatë orëve. M17 përdor materiale digjitale

vetëm kur është e nevojshme, duke i pasur si bazë librat e botuar nga studiues të njohur ndërkombëtarë.

Tekstet dhe materialet mësimore që duhen ndryshuar sipas mësimdhënësve

Në pyetjen e parashtruar mësimdhënësve: *Çfarë do të ndryshonit në tekstet dhe materialet mësimore që jeni duke i përdorur?*, M1 deklaron: *Tekste shkollore nuk kemi, por kemi disa skripta që do të ishte mirë t'i ndryshojmë. Njësitë që janë të parapara me planprogram të përfshihen në skripta dhe të rishikohen sa u përket gabimeve gjuhësore. Mësimdhënësit në përgjigjet e tyre theksojnë nevojën për ndryshime në tekstet dhe materialet mësimore.* Po ashtu, edhe M2 kërkon rishikim dhe përditësim të skriptave, duke eliminuar përmbajtjet jashtë planprogramit dhe korrigjuar gabimet gjuhësore. M3 vëren nevojën për përshtatje të materialeve me profilet specifike. *M3 deklaron se në materiale mësimore do të ndryshonte përmbajtjen, sepse në përmbajtje më shumë ka përmbajtje nga mjekësia, ndërsa unë duhet ta përshtat me profilin e teknologjisë ushqimore.* M4 dhe M5 theksojnë harmonizimin e përmbajtjes me planprogramin dhe saktësinë e informacionit. M6, M9 dhe M10 kërkojnë rishikim rrënjësor dhe përditësim të rregullt të materialeve, ndërsa M7 dhe M8 sugjerojnë përfshirjen e përmbajtjeve praktike dhe materialeve të lidhura me jetën e përditshme të nxënësve. M11 propozon digitalizimin e plotë të materialeve dhe krijimin e platformave online. M12 dhe M13 kërkojnë udhëzime të qarta për punë dhe orientim nga profesionistët. M14 dhe M15 theksojnë nevojën për materiale të reja, të zyrtarizuara dhe të përshtatura me planin dhe programin. M16 shtron nevojën për azhurnim sipas ndryshimeve teknologjike në fushat përkatëse. M17 i konsideron materialet aktuale të përshtatshme dhe ndjek risitë në fushën e tij, ndërsa M18 kërkon rishikim estetik dhe përmbajtjesor të teksteve.

Përmirësimi dhe cilësia e materialeve mësimore

Në pyetjen e shtruar mësimdhënësve: *Si mund të përmirësohet cilësia e materialeve mësimore?*, M1 deklaron se *për këtë duhet të angazhohet*

MAShTI, por nëse nuk merr masa, atëherë duhet të mblidhet aktivi i shkollës dhe t'i hartojnë vetë. Ndërsa, M2 deklaroi se skriptat duhet të përditësohen dhe duhet të zyrtarizohen. Përditësimi dhe zyrtarizimi i skriptave është i nevojshëm si dhe botimi i dy-tre varianteve të përshtatura për çdo profil (M3). Materialet duhet të harmonizohen me kurrikulat dhe të përfshijnë modulet e nevojshme (M4).

Disa mësimdhënës të tjerë deklarojnë se përfshirja aktive e mësimdhënësve në hartimin e teksteve rrit cilësinë e teksteve mësimore dhe të mësimdhënies në tërësi (M5, M12). Mësimdhënësit rekomandojnë minimizimin e iniciativave të autorëve pa përvojë dhe përkthimin e literaturës më të fundit ndërkombëtare, sidomos nga anglishtja, duke zhvilluar tekste të specializuara për profilet e shkollës (M6, M9).

Integrimi i teknologjive të reja në prodhim dhe tekstil njihet si i rëndësishëm (M7, M16), ndërsa rishikimi vjetor i materialeve është thelbësor (M8, M10). Bashkëpunimi i ngushtë mes profesionistëve të fushave të ndryshme, mësimdhënësve dhe ekspertëve të kurrikulave, ndihmon për një përmirësim afatgjatë të librave dhe rishikimin e materialeve ekzistuese (M11, M13, M14, M15, M17). Gjithashtu, tekstet duhet të jenë të përshtatura me moshën dhe nevojat e nxënësve (M18).

Hartimi i teksteve për lëndët e shkollave profesionale

Në pyetjen e parashtruar mësimdhënësve: A keni provuar ndonjëherë të hartoni tekste për lëndët që ligjërojnë?, përvojat e tyre janë të ndryshme: Disa prej tyre (M1, M2, M3, M5, M13) kanë përgatitur vetë tekste dhe skripta, megjithëse nuk janë botuar nga ndonjë shtëpi botuese. M4 ka qenë bashkëautore në hartimin e moduleve të organizatës ALED. Një grup tjetër (M6, M8, M11, M12, M14, M15) shprehen se dëshirojnë të hartojnë materiale, por nuk kanë arritur ta bëjnë ende. M7 ka ndihmuar në hartimin dhe rishikimin e teksteve profesionale, ndërsa M9 dhe M10 kanë shkruar dhe përgatitur skripta, por kanë hasur pengesa financiare. E kam hartuar një skriptë për lëndën Bazat e gastroomisë 2 dhe disa materiale për lëndën Bazat e afarizmit në mikëpritjen hoteliere dhe Bazat e marketingut në turizëm (M10).

M13 nuk ka provuar për shkak të mungesës së kompetencës, ndërsa M16 ka shkruar tekste dhe materiale për të gjitha lëndët që ligjëron. M17 dhe M18 theksojnë nevojën për mbështetje financiare dhe përkrahje institucionale për botimin dhe aprovimin ligjor të teksteve.

M17 deklaron: ky është një plan imi për të ardhmen. Tani për tani jam e angazhuar në përkthime të materialeve ekzistuese. Nevojitet mbështetje financiare për botimin e teksteve, prandaj duhet të jetë një iniciativë e komunave dhe MASHTI-t që t'i angazhojë individët e duhur për këtë. M18 deklaron se ka hartuar tekstin e solfegjos për klasën e pare të shkollës fillore, mirëpo nuk mund të hyjë në sistem, sepse nuk po përkrahet botimi nga institucionet dhe ende nuk është shpallur konkursi për tekste të shkollave profesionale, në mënyrë që të aprovohet ligjërisht.

Trajnimet për zhvillimin profesional të mësimitdhënësve për të rishikuar dhe për të hartuar tekste shkollore

Në pyetjen e parashtruar mësimitdhënësve: *A keni nevojë që të trajnoheni për të analizuar, rishikuar dhe hartuar tekstet dhe materialet mësimore?*, të gjithë mësimitdhënësit e intervistuar, përveç M3 i cili është trajnuar për rishikimin e teksteve shkollore, kanë deklaruar se kanë nevojë të domosdoshme për trajnim, që të aftësohen për analizën dhe hartimin e teksteve shkollore. Ata theksojnë se kjo është një detyrë që kërkon profesionalizëm, përkushtim dhe njohuri të specializuara, si dhe theksojnë mungesën aktuale të teksteve, çka do t'u mundësojë atyre në të ardhmen të shkruajnë materiale për lëndët që i ligjërojnë.

Sfidat e mësimitdhënësve në përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore

Për të kuptuar më mirë përvojën e mësimitdhënësve me tekstet dhe materialet mësimore, kemi parashtruar pyetje të hapura dhe që në vijim të punimit kemi paraqitur sfidat me të cilat ata përballen gjatë procesit mësimor.

Mungesa e teksteve mësimore dhe përditësimi i materialeve mësimore ekzistuese

Për sfidat e mësimdhënësve në përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore, M1 deklaroi se materialet duhet të përditësohen dhe të recensohen, sepse gabimet janë të shumta. M2 deklaroi se sfidat janë të shumta, sidomos mungesa e teksteve adekuate për lëndët profesionale. M3 deklaroi se sfidat janë te përkthimi. Përkthimi nuk është i duhur, ka gabime, gjë që gjithmonë duhet t'i përmirësojë dhe t'i gjejë fjalët që përshtaten.

M4 dhe M14 deklarojnë se sfidat janë të shumta, ka mungesë të teksteve, përkthimi i skriptave është i dobët, pastaj te lënda Prodhimtari bimore janë të integruara edhe tri module të tjera, gjë që nxënësit duhet t'i blejnë tri ose katër module, të cilët nuk i blejnë (këto shiten në fotokopje, në formë të skriptave).

M5 deklaroi se sfidat janë të shumta, një ndër to janë informatat e cekëta herë pas here, të cilat i kontradikojnë tekstet nga lëndët e tjera profesionale. Informacione jo mirë të verifikuara dhe shumë gabime gjuhësore. M6 thotë mungesa e literaturës sa më bashkëkohore. M7 deklaroi se sfidë janë tekstet që janë të sterngarkuara me teori dhe nuk stimulojnë mendimin kritik, po ashtu mungojnë materialet dhe burimet digjitale. M8 deklaroi se nxënësit kërkojnë tekste më adekuate dhe bashkëkohore, sepse e kanë vështirë të përdorin literaturë të adaptuar. Në shumë e përdorim literaturën e fakulteteve, që nuk përshtatet me moshën e tyre. M12 deklaroi se një ndër sfidat është që kemi shumë pak udhëzime në literature për punë praktike. Në tekstet që unë i përdor mungon aparatura didaktike. M17 deklaroi se sfidat kryesore janë disa libra me gabime gjuhësore, të cilat më shumë mund të kenë efektin e çorientimit të nxënësve, është mirë që t'u ofrohen libra të specializuar për lëndët profesionale në gjuhën e tyre amtare.

M18 deklaroi se sfida ka të ndryshme, nga niveli i talentit të nxënësve, aftësitë perceptuese, perjetuese dhe shkathtësitë në këndim. Pastaj është nxitja e nxënësve për të nxënë. Po ashtu, kanë nevojë shumë që tekstet të rishikohen dhe të përmirësohen në shumë aspekte.

Mospërshtatja e teksteve ekzistuese dhe materialeve që hulumtojnë në internet me planprogramin mësimor dhe mungesa e pajisjeve teknologjike mësimore në klasa

M9 dhe M13 deklarojnë se sfidat janë kur tekstet dhe materialet që hulumtojmë nuk përkojnë me planin dhe programin mësimor dhe me kurrikulën. M10 deklaron se mësimdhënësit detyrohen që materialet e tyre t'ua japin nxënësve të tyre për t'i printuar, por shumica prej tyre nuk i printojnë dhe vijnë në orë të mësimi pa materiale mësimore. Kemi materiale të mira të punuara nga Qendra e Kompetencës e Prizrenit. Kemi raste që planet dhe programet mësimore përshtaten shumë pak me tekstet shkollore (të hartuara nga Qendra e Kompetencës në Prizren). Po ashtu, për një lëndë mësimore nevojiten tre deri në katër libra shkollorë (që kanë qenë më herët) për të përmbushur planprgramin, gjë që për nxënësit është sfiduese dhe e papërbalueshme. M11 deklaron se sfidë është materiali i vjetruar.

M15 deklaron se sfidat janë përdorimi i teknologjisë në klasë, pasi kërkohen mjete shtesë, projektor, laptop dhe internet. M16 deklaron se, edhe pse e kanë literaturën e përgatitur, nxënësit nuk e fotokopjojnë dhe kjo është sfidë.

M18 deklaron se sfida ka të ndryshme, nga niveli i talentit të nxënësve, aftësitë perceptuese, përjetuese, dhe shkathhtësitë në këndim. Pastaj është nxitja e nxënësve për të nxënë dhe kanë nevojë shumë që tekstet të rishikohen dhe të përmirësohen në shumë aspekte.

Përfundime

Nga studimi i realizuar me nxënësit, 64.7% deklarojnë se ka tekste dhe materiale shkollore për lëndët profesionale. Në këtë përqindje hyjnë nxënësit e shkollës së mjekësisë, të cilët posedojnë tekste për disa lëndë (Mikrobiologji me imunologji, Gjinekologji, Shëndeti dhe sëmundjet te njeriu, Kujdes shëndetësor), si dhe nxënësit që përdorin burime të ndryshme të informacioneve, si shënimet që ata i marrin nga mësimdhënësit gjatë orës

mësimore, skriptat e përgatitura paraprakisht nga mësimdhënësit, apo studimet të cilat i marrin në internet.

Ndërsa, 35.3% e nxënësve deklarojnë se mungojnë tekstet shkollore për lëndët profesionale dhe të gjitha këto materiale të lartcekura i quajnë si të vjetruara, jozyrtare dhe j adekuate për lëndët profesionale.

Mësimdhënësit kanë deklaruar mungesë të madhe të teksteve shkollore për lëndët profesionale. Në mungesë të teksteve shkollore zyrtare, ata përdorin skripta të vjetra, të punuara vetë apo të trashëguara, shpesh në gjuhë të huaja. Disa përdorin materiale nga organizata të jashtme apo fakultete. Vetëm një pjesë e vogël posedojnë tekste adekuate për lëndët që ligjërojnë, ndërsa shumica e lëndëve profesionale zhvillohen pa tekste formale. Për mungesë të teksteve në profile të ndryshme dëshmojnë edhe listat, të cilat i kemi marrë nga drejtorët e tetë shkollave profesionale të Prishtinës (shih listat prej faqes 25 deri në faqen 32).

Sa i përket cilësisë së teksteve dhe materialeve ekzistuese që i posedojnë mësimdhënësit, ajo vlerësohet e ulët për shkak të përmbajtjes së vjetruar, jopërditësimit të tyre, gabimeve gjuhësore, dhe mungesës së përshtatjes me planprogramet. Vetëm disa mësimdhënësit i konsiderojnë materialet të përshtatshme dhe shkencore, veçanërisht kur ato janë përgatitur nga vetë ata apo nga profesionistët. Disa theksojnë se tekste me cilësi të lartë ekzistojnë, por janë të papërkthyer dhe të papërshtatura për realitetin kosovar.

Ndërsa, sa i përket motivimit të nxënësve për të mësuar përmes këtyre teksteve dhe materialeve ekzistuese, gati gjysma e nxënësve të anketuar pohojnë se tekstet dhe materialet mësimore i motivojnë ata mesatarisht për të mësuar më shumë profesionin e tyre. Rreth 20% prej tyre shprehen se motivohen shumë. Me të njëjtën përqindje përfaqësohen nxënësit që mendojnë se tekstet dhe materialet mësimore i motivojnë pak.

Sa i përket përdorimit të platformave/faqeve të internetit, që përdoren më së shumti nga nxënësit, janë You Tube me 44.0% dhe Wikipedia me 39.7%, kurse Platforma kombëtare/mësimore dhe platformat Coursera/Khan Academy përdoren nga 8.5%, përkatësisht 4.3% të nxënësve. Ndërsa platformën ChatGPT nxënësit e përdorin më së tepërmi, 73.6%.

Shumica e mësimeve përdorin materiale digjitale për të plotësuar mungesën e teksteve shkollë. Këto materiale mësimeve i marrin kryesisht nga interneti (YouTube, platforma si Elektude. DE, Google Scholar, Classroom etj.). Megjithatë, ato nuk janë të hartuara specifikisht për shkollat profesionale në Kosovë dhe shpesh nuk përputhen plotësisht me kurrikulën.

Sfida kryesore që shumica e nxënësve e kanë theksuar është mungesa e teksteve adekuate për lëndët profesionale, tekstet me informacione të panevojshme dhe me informata që tani kanë ndryshuar, përkthime jo profesionale të disa materialeve mësimore me terme të përkthyer jo drejt. Ndërsa, sipas mësimeve, sfidat kryesore në përdorimin e teksteve dhe materialeve mësimore janë: mungesa e literaturës adekuate dhe bashkëkohore; gabimet në përkthim dhe përmbajtje; mospërputhja e teksteve dhe materialeve me planprogramin dhe kurrikulën, dhe mungesa e mjeteve teknologjike dhe didaktike. Po ashtu, të gjithë mësimeve raportojnë se sfida e madhe për nxënësit dhe për ta është që lëndët të cilat ata i ligjërojnë zakonisht nuk përfshihen në testin e maturës. Për rrjedhojë, tekstet aktuale nuk ndikojnë drejtpërdrejt në përgatitjen e nxënësve për maturë. Disa theksojnë mungesën e harmonizimit të planprogrameve me formatin e testit. Disa lëndë praktike dhe profesionale nuk vlerësohen fare në këtë test, çka demotivon nxënësit dhe ndikon negativisht në rezultatet e tyre.

Sa i përket nevojës së mësimeve për trajnim për analizë, rishikim dhe hartim të teksteve dhe materialeve shkollë, pothuajse të gjithë mësimeve deklarojnë se kanë nevojë për trajnim profesional për të analizuar dhe hartuar tekste shkollë, pasi kjo kërkon njohuri dhe përkushtim dhe aktualisht mungojnë tekstet bazë, gjë që u mundësojnë të shkruajnë vetë tekste.

Rekomandime

Duke pasur parasysh mungesën e një strategjie arsimore për arsimin profesional, rekomandohet që institucionet përgjegjëse të hartojnë dhe miratojnë një strategji sektoriale, e cila do të udhëheqë zhvillimin dhe përmirësimin e arsimit profesional në nivel kombëtar.

Rekomandohet që institucionet përkatëse të ndërmarrin hapa për përmirësimin e cilësisë së teksteve dhe materialeve mësimore aktuale, përputhshmërinë me planprograme, dhe të sigurojnë më shumë mbështetje për punën praktike, digjitale, dhe përgatitje për teste të maturës.

Në bashkëpunim me profesionistë të fushës dhe mësimdhënës, të hartohen tekste shkollore të thjeshtuara dhe të përshtatura me realitetin lokal dhe planprogramet e arsimit profesional në Kosovë, për të zëvendësuar materialet e vjetruara aktuale.

Rishikimi dhe përditësimi i materialave dhe teksteve shkollore në shkollat profesionale të bëhet çdo vit dhe të përfshihet edhe në planin zhvillimor të shkollave profesionale, duke bashkëpunuar mësimdhënës të fushave, profesionistë të fushave, përkthyes, autorë me përvojë, në mbështetje të MAShTI-t dhe DKA-së.

Materialet të jenë digjitale dhe të kenë akses përmes platformave elektronike. Materialet digjitale dhe platformat online duhet të përzgjidhen dhe përshtaten në mënyrë specifike për kontekstin dhe nevojat e arsimit profesional në Kosovë, duke siguruar një përputhshmëri më të madhe me planprogramet dhe realitetin lokal.

Të krijohet një bibliotekë fizike dhe online enkas për shkollat profesionale, me tekste dhe materiale mësimore të përkthyer në mënyrë profesionale, të përditësuara dhe të aprovuara, të cilat duhet të jenë të aksesueshme për mësimdhënës dhe nxënës në mënyrë të barabartë.

Lëndët profesionale dhe praktike të integrohen në testin e maturës, ose të përshtaten me planet dhe programet për të rritur motivimin e nxënësve dhe për të përmirësuar performancën e tyre.

Të trajnohen mësimdhënësit për të hartuar dhe analizuar tekste shkollore, për t'i fuqizuar ata në krijimin e materialeve cilësore dhe për t'iu përgjigjur më mirë nevojave të nxënësve.

REFERENCAT BIBLIOGRAFIKE

- Aliu, J., Rraci, dhe E., Bajrami, K. (2019). Arsimi dhe aftësimi profesional në Kosovë: Sfidat dhe mundësitë. Publikuar nga projekti "Rrjeti i Kosovës për Arsim dhe Punësim – KEEN". Marrë nga: https://kec-ks.org/wp-content/uploads/2020/08/VET-Education-in-Kosovo_Challenges-and-Opportunities_ALB.pdf. Shkarkuar më: 13.02.2025
- Andarkwah, M. (2021) The power of assessment feedback in teaching and learning: A narrative review and synthesis of the literature. Marrë nga: <https://doi.org/10.1007/s43545-021-00086-w> Shkarkuar më 14.02.2025
- Bajrami, K. (2018). A është arsimi dhe aftësimi profesional në Kosovë në përputhje me kërkesat e tregut të punës?. Marrë nga: <https://d4d-ks.org/editorial/eshte-arsimi-dhe-aftesimi-profesional-ne-kosove-ne-perputhje-kerkesat-e-tregut-te-punes/>. Shkarkuar më: 13.02.2025
- Dar, F. (2012). Textbook materials and their successful application in the classroom. Marrë nga: https://www.academia.edu/9325907/textbook_naterials_and_their_successf_ul_application_in_the_classroom_implications_for_language_developmente. Shkarkuar me 22.1.2025
- Geringer, D. (2002). Textbook Selection for the ESL Classroom. Marrë nga: https://www.academia.edu/19090994/Textbook_selection_for_the_ESL_classroom. Shkarkuar më 29.1.2025
- Herlinda, R. (2014). The use of textbooks in teaching and learning process: A case study of two EYL teachers. In The 61st TEFLIN International Conference 2014: Proceedings. Book 1 (pp. 359–362). Marrë nga: <https://core.ac.uk/download/pdf/43025551.pdf>. Shkarkuar më: 17.02.2025.

- Jamshed, S. Qualitative research method-interviewing and observation. J Basic Clin Pharm. 2014 Sep;5(4):87-8. PMID: 25316987; PMCID: PMC4194943; Marrë nga: doi: [10.4103/0976-0105.141942](https://doi.org/10.4103/0976-0105.141942) Shkarkuar më 09.12.2025
- Kilickaya, F. (July 2014). Authentic materials and cultural content in the EFL classroom. The Internet TESL Journal, Vol. X, No. 7. Marrë nga: [Shhttp://iteslj.org/Techniques/Kilickaya-AutenticMaterial](http://iteslj.org/Techniques/Kilickaya-AutenticMaterial). Shkarkuar më: 2.02.205.
- KEC (Kosovo Education Center). Vlerësimi i Realizimit të PSAK 2017-2021 Arritje e pamjaftueshme. (2021) Marrë nga: <https://kec-ks.org/wp-content/uploads/2021/06/Vleresimi-i-Realizimit-te-PSAK-2017-2021.pdf>. Shkarkuar më 20.11.2025
- MAShTI, (2022). Strategjia e Arsimit 2022-2026. Marrë nga: <https://kec-ks.org/wp-content/uploads/2021/06/Vleresimi-i-Realizimit-te-PSAK-2017-2021.pdf>. Shkarkuar më: 22.10.2025
- Mithans, M. (2020). [The Use of Textbooks in the Teaching-Learning Process](#). Marrë nga: https://www.researchgate.net/publication/342641993_The_Use_of_Textbooks_in_the_Teaching-Learning_Process. Shkarkuar më: 15.02.2025.
- Richards, J. C. (2014). The ELT textbook. In S. Garton & K. Graves (Eds.) International Perspectives on Materials in ELT (pp. 19-36). Macmillan. Marrë nga: https://www.researchgate.net/publication/304788666_The_ELT_Textbook. Shkarkuar më: 18. 02.2025
- Tomlinson, B. (2018). Materials development in language teaching. Cambridge: CUP. Marrë nga: [https://www.academia.edu/9325907/Textbook materials and their successful application in the classroom implication for language Development? E-mail work card=title](https://www.academia.edu/9325907/Textbook_materials_and_their_successful_application_in_the_classroom_implication_for_language_Development?E-mail_work_card=title). Shkarkuar më: 30.01.2025
- Thi, C. and Le, N. (2015). Passive Participant to Active Thinker: A Learner-Centered Approach to Materials Development. The English Teaching Forum Online. VOL.43, No.3. Marrë nga: <http://exchanges.state.gov/forum/vols/vol43/no3/p2.htm> . Shkarkuar më 30.01. 2025
- Wang, L, E., and Tuma, P., A., and Kaufman, H. (2021). Choosing Classroom Materials is Complicated. Here's What Principals and District Leaders Can Do to Support Teachers. Marrë nga:

<https://www.rand.org/pubs/commentary/2021/02/choosing-classroom-materials-is-complicated-heres-what.html>. Shkarkuar me 12.02.2025

Zhang, J. (2024). Research on the Problems Existing in the Selection of Professional Textbooks in Higher Vocational Colleges. International Conference on Modern Education, Economy, and Information Technology (MEEIT 2024). Marrë nga:
https://webofproceedings.org/proceedings_series/ESSP/MEEIT%202024/T44.pdf. Shkarkuar më 17.03.2025

Shtojca:

Listat e lëndëve të shkollave profesionale të cilat nuk kanë tekste shkollore

Lista 1.

SHMLP " 28 Nëntori " Prishtinë			
Lista e lëndëve të cilat nuk kanë tekste mësimore			
Profili: Ndërtimtari			
N	Klas	Emri i lëndës	Nuk ka
1	X	Vizatim Teknik	√
2	X	Gjeometri deskriptive	√
3	X	Konstruksione ndërtimore	√
4	X	Materiale ndërtimore	√
5	X	Mekanikë teknike	√
6	X	Auto CAD	√
7	X	Bazat e ndërtimtarisë	√
8	XI	Konstruksione ndërtimore	√
9	XI	Materiale ndërtimore	√
10	XI	Mekanikë teknike	√
11	XI	Teknologjia e betonit	√
12	XI	Konstruksionet e betonit	√
13	XI	Auto CAD	√
14	XII	Konstruksione ndërtimore	√
15	XII	Teknologjia e ndërtimit	√
16	XII	Konstruksionet metalike dhe drurit	√
17	XII	Instalimet e ujësjellësit dhe kanalizimit	√
18	XII	Auto CAD	√
Profili: Arkitekturë			
N	Klas	Emri i lëndës	Nuk ka
1	X	Vizatim i Lirë	√
2	X	Gjeometri dhe Perspektivë	√
3	X	Kompozicionet Arkitektonike	√
4	X	Zhvillimi i Arkitekturës dhe Njohuri mbi Restaurimin	

5	X	Bazat e Projektimit	√
6	X	Materialet Ndërtimore	√
7	X	Konstruksionet Arkitektonike	√
8	X	Cad 2D dhe 3D -Disenjimi me anë të Kompjuterit	√
9	XI	Vizatim i Lirë	√
10	XI	Gjeometri dhe Perspektivë	√
11	XI	Konstruksionet Arkitektonike	√
12	XI	Cad 2D dhe 3D -Disenjimi me anë të Kompjuterit	√
13	XI	Elementet e Projektimit I dhe II	√
14	XII	Vizatim i Lirë	√
15	XII	Konstruksionet Arkitektonike	√
16	XII	Elementet e Projektimit I dhe II	√
17	XII	Instalimet ne objekte	√
18	XII	Konstruktimi i Peisazheve te thjeshta Arkitektonike	√
19	XII	Projektimi dhe Rregullimi i Interierit	√
20	XII	Perceptimi i Hapsires	√
21	XII	Punimi i Modeleve të thjeshta Arkitektonike	√
Profili: Gjeodezi			
N	Klas	Emri i lëndës	Nuk ka
1	X	Gjeodezi	√
2	X	Llogaritjet e matjeve gjeodezike	√
3	X	Gjeometri deskriptive	√
4	X	Vizatim dhe shkrim gjeodezik	√
5	X	Praktike profesionale	√
6	XI	Gjeodezi	√
7	XI	Llogaritjet e matjeve gjeodezike	√
8	XI	Gjeometri deskriptive	√
9	XI	Fotogrametri	√
10	XI	Praktike profesionale	√
11	XII	Gjeodezi	√
12	XII	Gjeodezi inxhinierike	√
13	XII	Kadastru dhe operacionet agrare	√
14	XII	Gjeoinformatikë	√
15	XII	Praktike profesionale	√

Profili: PT			
N	Klas	Emri i lëndës	Nuk ka
1	X	Teknika e PT-se;	√
2	X	Sherbime express dhe curiere	√
3	X	Komunikacion Postar	√
4	X	Gjeografi e trafikut te PT-se	√
5	X	Arkitekture e kompjutereve	√
6	X	Bazat e Ekonomise	√
7	XI	Telekomunikacion	√
8	XI	Komunikacion telefonik	√
9	XI	Komunikacion Postar	√
10	XI	Bazat e Menaxhmentit	√
11	XI	Menaxhim i projekteve	√
12	XI	Afarizem financiar	√
13	XI	Organizimi i punes ne ndermarrje	√
14	XII	Telekomunikacion	√
15	XII	Komunikacion Postar	√
16	XII	Sherbime dhe produkte ne Pt	√
17	XII	Automatizim dhe Mekanizim ne PT	√
18	XII	Marketing	√
19	XII	Menaxhim i projekteve	√
20	XII	Organizimi i punes ne ndermarrje	√
Profili: Grafikë			
N	Klas	Emri i lëndës	Nuk ka
1	X	Bazat e teknologjisë grafike	
2	X	Formësim grafik dhe shkrim	√
3	X	Photoshop	√
4	X	Shtyp	√
5	X	Grafikë	√
6	X	Vizatim	√
7	XI	Teknologjia e proceseve grafike	√
8	XI	Teknologjia e perpunimve grafike	√
9	XI	Përgatitja grafike	√
10	XI	Materialet grafike	√

11	XI	Formësim grafik dhe shkrim	√
12	XI	Grafikë	√
13	XI	Dizajn grafik	√
14	XI	Vizatim I lirë	√
15	XII	Teknologjia e proceseve grafike	√
16	XII	Makinat grafike	√
17	XII	Vizatim dhe pikturë	√
18	XII	Teori e formës	√
19	XII	Teknologjia e perpunimve grafike	√
20	XII	Përgatitja grafike	√
21	XII	Materialet grafike	√
22	XII	Formësim grafik dhe shkrim	√

Lista 2.

Literatura e nevojshme për mësimdhënie për profilet e shkolles Abdyl Frasheri

A.	Lëndët e përgjithshme	Klasa 10	Klasa 11	Klasa 12
1	Matematikë	2(70)	2(70)	2(64)
2	Teknologji e informacionit	2(70)	2(70)	2(70)
3	Ekonomia dhe ndërmarrësia	-70	2(70)	2(64)
B.	Modulet teorike profesionale			
1	Kimi aplikative	2(70)	-	-
2	Biologji aplikative	2 (70)	-	-
3	Prodhimtari bimorë	2(70)	2(70)	-
4	Prodhimtari blegtorale	-	2(70)	-
5	Mbrojtje e bimëve	-	2(70)	-
6	Marketingu dhe shitja e	-	1(35)	-
7	Kontabiliteti në agrobiznes	-	-	2(64)
8	Financat në agrobiznes	-	-	1(32)
9	Organizimi i prodhimitarisë	-	-	2(64)
10	Menaxhimi i fermës	-	-	1 (32)
11	Mbrojtje e ambientit jetësor	-	-	1 (32)
12	Botanikë	-	2 (70)	-
13	Prodhimi i fidanëve	-	2 (70)	-

14	Kultivimi i luleve njëvjeçare dhe	-	1 (35)	-
15	Kultivimi i luleve shumëvjeçare	-	2 (70)	-
16	Lulet e saksive	-	1 (35)	-
17	Rregullimi i kopshteve	-	-	2 (64)
18	Dekorimi i ambienteve të	-	-	3 (96)
19	Dendrologji	-	-	2 (64)
20	Meteorologji		2 (70)	
21	Fitopatologji		3 (105)	
22	Mikrobiologji		1 (35)	
23	Makina dhe aparate		1 (35)	
24	Entomologji	-	-	2 (64)
25	Organizimi i prodhimitarisë	-	-	1 (32)
26	Prodhimtari organike		-	1 (32)
27	Barërat e këqija dhe luftimi i		-	1 (32)
28	Blegtoria (Veterinari)	-	2 (70)	-
29	Biokimi		2(70)	-
30	Të ushqyerit e kafshëve	-	2 (70)	-
31	Sëmundjet e brendshme të	-	-	2 (64)
32	Sëmundjet invazive	-	-	2 (64)
33	Riprodhimi dhe mbarsimi	-	-	1 (32)
34	Ndërmarrësi		1.75 (35)	1.6 (32)
35	Kimi analitike (Tek. Ushqimore)	3.5 (70)	-	-
36	Mikrobiologji ushqimore	3.5 (70)	-	-
37	Proceset themelore në industrinë	-	7 (140)	-
38	Kontrollimi dhe siguria e	-	-	3.2 (64)
39	Teknologjia e përpunimit të	-	9.6 (192)	
40	Teknologjia e prodhimit të	-	-	8 (160)

Lista 3.

SHML "Prenk Jakova" – Lëndë që kërkojnë përmirësim apo mungojnë tekste

Nr.	Profili / Instrumenti	Lënda	Klasa	Literatura
1	Muzikë	Solfegjo	10-12	Jo
2	Muzikë	Teori (ribotim)	10	Jo

3	Muzikë	Kontrapunkt	11-12	Jo
4	Muzikë	Forma muzikore	11-12	Jo
5	Muzikë	Folklor muzikor	11	Jo
6	Muzikë	Harmoni (nevojë për	11-12	Jo
7	Muzikë	Solfegjo (1-8)	1-8	Jo
8	Piano	Piano	1-8	Jo
9	Violinë	Violinë	1-8	Jo
10	Kitare	Kitare	1-8	Jo
11	Klarinetë	Klarinetë	1-6	Jo
12	Flautë	Flautë	1-6	Jo
13	Fizarmonikë	Fizarmonikë	1-8	Jo
14	Violonçelo	Violonçelo	1-8	Jo
15	Balet	Historia e baletit	10-12	Jo
16	Balet	Balet klasik	1-6, 10-12	Jo
17	Boboa	Boboa	1-6	Jo
18	Saksofon	Saksofon	1-6	Jo
19	Trombon	Trombon	1-6	Jo

Lista 4.

SHML "7 Shtatori" – Lëndë pa literaturë mësimore

Nr.	Profili	Lënda	Klasa	Literatura
1	Hoteleri	Bazat e turizmit dhe udhëtimeve	X	Jo
2	Hoteleri	Organizimi i ndërmarrjes hoteliere	XI-XII	Jo
3	Hoteleri	Bazat e afarizmit në mikpritje hoteliere	X-XI	Jo
4	Hoteleri	Bazat e llogaritjes në mikpritje	X	Jo
5	Hoteleri	Bazat e teknologjisë ushqimore	XII	Jo
6	Hoteleri	Gjellëtari	XI-XII	Jo
7	Hoteleri	Kodeksi i mirësjelljes dhe mikpritjes	X	Jo
8	Hoteleri	Organizimi i punës në gastronomi	XI-XII	Jo
9	Hoteleri	Biologji me higjienë	X	Jo
10	Hoteleri	Njohje malli	X-XII	Jo
11	Hoteleri	Bazat e shërbimit hotelier	XI	Jo
12	Turizëm	Marketing në turizëm	XII	Jo
13	Turizëm	Komunikimi në turizëm dhe udhëtime	X	Jo

14	Turizëm	Bazat e planifikimit në turizëm	X-XI	Jo
15	Turizëm	Gjeografi turistike	X	Jo
16	Turizëm	Resurset natyrore dhe kulturore	XI	Jo
17	Tregti	Bazat e marketingut	XII	Jo
18	Tregti	Financë	X-XII	Jo
19	Tregti	Statistikë	X-XI	Jo
20	Tregti	Ekonomi dhe ndërmarrësi	X-XII	Jo
21	Tregti	Komunikim biznesi	XI	Jo
22	Tregti	Menaxhim i projekteve	XII	Jo
23	Tregti	Bazat e transportit dhe bartjes	XII	Jo
24	Tregti	Depo afariste	XI	Jo
25	Tregti	Kontabilitet	X	Jo
26	Tregti	Gjeografi	X-XI	Jo
27	Tregti	Njohje malli dhe inventari	X	Jo

Lista 5.

SHML “Gjin Gazuli” – Lëndë pa tekste mësimore

Nr.	Profili	Lënda	Klasa	Literatura
1	Teknologji	Bazat e Telekomunikacionit	-	Jo
2	Teknologji	Vizatim teknik me dokumentacion	-	Jo
3	Teknologji	Sisteme operative	-	Jo
4	Teknologji	Instalime elektrike	-	Jo
5	Teknologji	Instalime elektrike dhe ndriçimi	-	Jo
6	Teknologji	Bazat e të dhënave	-	Jo
7	Teknologji	Sisteme transmetuese	-	Jo
8	Teknologji	Sisteme komutuese	-	Jo
9	Teknologji	Makina elektrike	-	Jo
10	Teknologji	Rrjetet elektrike dhe lartpërçuesit	-	Jo
11	Teknologji	Automatik	-	Jo

Lista 6.

Lëndët me mungesë tekstesh ne shkollën „ Ali Sokoli"

Nr.	Lënda	Profili	Vërejtje
1	Rehabilitim I bazuar në komunitet	Asistent i fizioterapisë - lëndë zgjedhore	Për të gjitha lëndët profesionale të drejtimit Asistent i Fizioterapisë shfrytëzohen tekstet e Qendrës së Kompetencës në Ferizaj, përveç lëndëve zgjedhore.
2	Terapia e Punës	Asistent i fizioterapisë - lëndë zgjedhore	
3	Ortoprotetikë	Asistent i fizioterapisë - lëndë zgjedhore	
4	Protetika mobile laboratorike	Teknik Dentar	Për lëndët e cekura të drejtimit teknik dentar mësimdhënësi ka përkthyer dhe përshtatur manualët mësimore dhe materialin mbështetës sipas përmbajtjes programore.
5	Protetika fikse laboratorike	Teknik Dentar	
6	Teknologji e materialeve tekniko dentare	Teknik Dentar	
7	Aparate Ortodontike	Teknik Dentar	
8	Mikrobiologji me imunologji	Ligjerohet në disa profile nga mjeku	Libri është i vitit 2001 dhe duhet përshtatur me kurrikulën
9	Gjinekologji	Bashkëpunor profesional i infermierisë	Libri është i viteve 90 të shekullit të kaluar dhe duhet përshtatur
10	Shëndeti dhe sëmundjet te njeriu	Bashkëpunor profesional i infermierisë	Libri i vitit 1999/2000 duhet përshtatur me kohën dhe ndryshimet
11	Kujdes Shëndetësorë	Bashkëpunor profesional i infermierisë	Libri duhet të rishi dhe përshtatet me kurrikulë si dhe ndryshimet

12	Obstetrikë	Bashkëpunor profesional i infermierisë	Libri është i viteve 90 të shekullit të kaluar dhe duhet përshtatur
13	Shëndeti dhe sëmundjet te fëmijët (Pediatri)	Bashkëpunor profesional i infermierisë	Mungon teksti (skriptë)
14	Edukim shëndetësor dhe parandalimi i infeksionit	Bashkëpunor profesional i infermierisë	Mungon teksti (skriptë)
15	Parandalimi i infeksionit	Mjeku e ligjeron në dy profile	Mungon teksti (skriptë)
16	Sëmundje ngjitëse (infektivë)	Mjeku e ligjeron në dy profile	Mungon teksti (skriptë)
17	Biokimi klinike dhe diagnostikë laboratorike	Mjeku e ligjeron në dy profile	Mungon teksti i përshtatshëm me kurrikulën
18	Patologji dhe patofiziologji	Ligjeron mjeku në dy profile	Mungon teksti (skriptë)
19	Etikë shëndetësore	Mjeku e ligjeron në të gjitha profilet	Mungon teksti (skriptë)
20	Njohuritë dhe procedurat e punës në laborator	Teknik I laboratorit	Mungon teksti dhe literatura
21	Hyrje në punët e teknikut të farmacisë	Teknik i farmacisë	Mungon teksti dhe literatura
22	Operacionet teknologjike farmaceutike	Teknik i farmacisë	Libër universitar që është nevoja të përshtatet për SHML
23	Drogat Bimore	Teknik i farmacisë	Mungon Teksti (material i nxjerrur nga Profesorët e lëndës)
24	Klasifikimi i formave farmaceutike	Teknik i farmacisë	Mungon teksti dhe literatura
25	Kimi Ushqimore	Teknik i farmacisë	Libër i teknologjisë ushqimore por që duhet përshtatur me kurrikulë

26	Kimi Farmaceutike	Teknik i farmacisë	Mungon Teksti (material i nxjerrur nga Profesorët e lëndës)
27	Farmakologji speciale	Teknik i farmacisë	Mungon teksti (skriptë)
28	Receptura magjistrale e galenike	Teknik i farmacisë	Libër universitar që është nevoja të përshtatet për SHML
29	Farmakologji me dozologji	Në dy profile ligjeron mjeku dhe farmacisti	Mungon teksti (skriptë)

Lista7.

SHML "Hoxhë Kadri Prishtina" ka këto drejtime dhe profile:

Drejtimi ekonomik me profilet:

Të gjitha këto profile të drejtimit ekonomik dhe juridik në asnjë lëndë profesionale nuk kemi teskte shkollore.

Kontabilitet dhe Tatime;
Marketing dhe Shitje;
Banka Financa dhe Sigurime;
Shpedicion dhe Logjistikë.
Drejtimi juridik me profilet:
Administratë Juridik dhe Shërbime të zyres.

Lista 8.

Qendra e kompetencës Profilet që nuk kanë tekste shkollore në shkollën profesionale "Shtjefën Gjeçovi"

Nr.	Profili
1	Automekanik
2	Drejtim kompjuterik i makinave
3	Instalues ujësjells e kanalizim

4	Metalpunues
5	Mekatronik
6	Trafik rrugor
7	Transport rrugor
8	Operator hekurudhor
9	Konfeksioner
10	Rrobaqepës
11	Floktari
12	Estetik

¹

¹ Listat janë marrë në mënyrë zyrtare. Listat për shkollën profesionale „Abdyl Frahëri”, „7 Shtatori”, Gjin Gazuli”, „Ali Sokoli” dhe „Preng Jakova” janë marrë nga drejtori i shkollës „Ali Sokoli” të cilat i ka perpiluar në vitin 2022, me ndihmen e aktiveve profesionale të shkollës dhe raportimin nga shkollat tjera. Ndërsa listat për shkollat: „Hoxhë Kadri Prishtina”, „28 Nëntori” dhe Shtjefën Gjeçovi” i kemi kërkuar nga drejtorët e këtyre shkollave.

